Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2013. gada 13. jūnijā*

Apelācija — Aizliegtas vienošanās — Butadiēnkaučuka un emulsijas polimerizācijā iegūta butadiēnstirolkaučuka tirgus — Plānoto cenu noteikšana, klientu sadale, izmantojot līgumus par otras puses klientu nepiesaistīšanu, un apmaiņa ar komercinformāciju — Pierādījumi — Vainojamība pārkāpjošā rīcībā — Naudas soda apmērs — Pārkāpuma smagums un ilgums — Atbildību pastiprinošs apstāklis — Recidīvs

Lieta C-511/11 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2011. gada 26. septembrī iesniedza,

Versalis SpA , agrāk – *Polimeri Europa SpA*, Brindizi [*Brindisi*] (Itālija), ko pārstāv *M. Siragusa*, *F. Moretti* un *L. Nascimbene*, *avvocati*,

apelācijas sūdzības iesniedzējs,

otra lietas dalībniece, kas piedalās tiesvedībā –

Eiropas Komisija, ko pārstāv *V. Di Bucci*, *L. Malferrari* un *G. Conte*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši M. Bergere [*M. Berger*] (referente), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre A. Impellicēri [*A. Impellizzeri*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 9. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

1 Savā apelācijas sūdzībā *Versalis SpA*, agrāk – *Polimeri Europa SpA*) (turpmāk tekstā – "*Versalis*") lūdz pilnībā vai daļēji atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2011. gada 13. jūlija spriedumu lietā T-59/07 *Polimeri Europa*/Komisija (Krājums, II-4687. lpp., turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums"), ar kuru Vispārējā tiesa daļēji noraidīja tās prasību atcelt, ciktāl tas attiecas uz *Versalis*, Komisijas 2006. gada 29. novembra Lēmumu C(2006) 5700, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/F/38.638 – Butadiēnkaučuks un emulsijas polimerizācijā iegūts butadiēnstirolkaučuks; turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") vai, pakārtoti, atcelt vai samazināt *Versalis* uzlikto naudas sodu.

2 Eiropas Komisija cēla pretapelācijas sūdzību, lūdzot atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl Vispārējā tiesa ar to ir atcēlusi apstrīdēto lēmumu daļā, kas attiecas uz atbildību pastiprinoša apstākļa atzīšanu recidīva dēļ, un līdz ar to samazinājusi apelācijas sūdzības iesniedzējam uzliktā naudas soda apmēru.

Tiesvedības priekšvēsture un apstrīdētais lēmums

3 2005. gada 7. jūnijā Komisija uzsāka 1992. gada 2. maija EKL 81. panta un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu 53. panta piemērošanas procedūru (OV 1994, L 1, 3. lpp.), kura attiecās uz butadiēnkaučuka (turpmāk tekstā – "BK") un emulsijas polimerizācijā iegūtā butadiēnstirolkaučuka (turpmāk tekstā – "EPBK"), kas ir sintētiski galvenokārt riepu ražošanā izmantoti kaučuki, tirgu. Pirmo paziņojumu par iebildumiem (turpmāk tekstā – "pirmais paziņojums") tā nosūtīja tostarp *Versalis*, *Eni SpA*, apelācijas sūdzības iesniedzēja mātesuzņēmumam, kuram pieder viss pēdējā minētā kapitāls, un *Syndial SpA* (agrāk – *EniChem SpA*, turpmāk tekstā – "*Syndial*"), citam *Eni* grupas uzņēmumam.

4 2006. gada 6. aprīlī Komisija pieņēma otro paziņojumu par iebildumiem (turpmāk tekstā – "otrais paziņojums"). Pēc tam, kad Komisija 2006. gada 22. jūnijā bija uzklausījusi uzņēmumus, tā nolēma izbeigt procedūru, tostarp attiecībā uz *Syndial*.

5 2006. gada 29. novembrī administratīvais process ar apstrīdētā lēmuma pieņemšanu tika izbeigts. Saskaņā ar tā [rezolutīvās daļas] 1. pantu *Versalis*, *Eni SpA* un citi minētā lēmuma adresāti uzņēmumi, proti, *Bayer AG* (turpmāk tekstā – "*Bayer*"), *The Dow Chemical Company*, *Dow Deutschland Inc.*, *Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH* un *Dow Europe GmbH* (turpmāk tekstā kopā – "*Dow*"), *Shell Petroleum NV*, *Shell Nederland BV* un *Shell Nederland Chemie BV* (turpmāk tekstā kopā – "*Shell*"), *Unipetrol a.s.*, *Kaučuk a.s.* (turpmāk tekstā kopā – "*Kaučuk*") un *Trade-Stomil sp. z o.o.* (turpmāk tekstā kopā – "*Stomil*"), ir pārkāpuši EKL 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu, piedaloties vienotā un turpinātā nolīgumā, kura ietvaros tie ir vienojušies par cenu mērķu noteikšanu, par klientu sadali, izmantojot līgumus par otras puses klientu nepiesaistīšanu, un par sensitīvas informācijas apmaiņu saistībā ar cenām, konkurentiem un klientiem BK un EPBK nozarē, – attiecībā uz *Versalis* laikposmā no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 28. novembrim.

6 Šajā laikposmā atbilstoši apstrīdētā lēmuma preambulas 26. un nākamajiem apsvērumiem darbību saistībā ar attiecīgajiem ražojumiem *Eni* grupas ietvaros sākotnēji nodrošināja *EniChem Elastomeri Srl* – sabiedrība, kuru netieši kontrolēja *Eni SpA* ar sava meitasuzņēmuma *EniChem SpA* starpniecību. 1997. gada 1. novembrī *EniChem Elastomeri Srl* tika pievienota *EniChem SpA*. *Eni SpA* kontrolēja *EniChem SpA* 99,97 % apmērā. 2002. gada 1. janvārī *EniChem SpA* savu stratēģisko ķīmijas darbību, tostarp saistībā ar BK un EPBK, nodeva *Versalis*. Kopš 2002. gada 21. oktobra *Eni SpA* tieši un pilnībā kontrolē *Versalis*.

7 Runājot par apstrīdētajā lēmumā uzlikto naudas sodu, tas tika aprēķināts, ņemot vērā Pamatnostādnes sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "pamatnostādnes").

8 Tādējādi Komisija sākotnēji izdarīto pārkāpumu uzskatīja par "sevišķi smagu" un noteica sākumsummu naudas soda aprēķināšanai, diferencējot to atkarībā no katra attiecīgā uzņēmuma BK un EPBK pārdošanas apjoma 2001. gadā. Runājot par *EniChem*, proti, par visu *Eni SpA* piederošo sabiedrību, saskaņā ar apstrīdētā lēmuma preambulas 468. apsvērumu BK un EPBK pārdošanas apjoms 2001. gadā bija EUR 164,902 miljoni. Ņemot vērā šo apjomu, *EniChem* no BK un EPBK pārdošanas apjoma viedokļa bija pirmais minētajā pārkāpumā iesaistītais uzņēmums. Uz šī pamata Komisija noteica *Versalis* naudas soda sākumsummu EUR 55 miljonu apmērā.

9 Pēc tam Komisija piemēroja reizināšanas koeficientu preventīvās iedarbības nodrošināšanai, pakāpeniski palielinot to, pamatojoties uz attiecīgo uzņēmumu 2005. gada apgrozījumu pasaulē. Uzskatot, ka neviens reizināšanas koeficients nav jāpiemēro ne *Stomil*, kura apgrozījums bija EUR 38 miljoni, ne *Kaučuk*, kura apgrozījums bija EUR 2,718 miljardi, *Bayer* Komisija piemēroja reizināšanas koeficientu 1,5, *Dow* – 1,75, *Eni SpA* un *Versalis* – 2, kā arī *Shell* – 3, kuru apgrozījums bija attiecīgi EUR 27,383 miljardi, EUR 37,221 miljards, EUR 73,738 miljardi un EUR 246,549 miljardi.

10 Turklāt attiecībā uz *Versalis* un *Eni SpA* naudas soda apmērs tika palielināts par 65 %, jo šīs sabiedrības attiecīgajā pārkāpumā bija piedalījušās sešus gadus un sešus mēnešus.

11 Visbeidzot, uzskatot, ka *EniChem* jau ir bijis divu agrāku ar konkurenci saistītu Savienības tiesību pārkāpumus konstatējošu lēmumu, proti, Komisijas 1986. gada 23. aprīļa Lēmuma 86/398/EEK par EEK līguma 85. panta piemērošanas procedūru (IV/31.149 - Polipropilēns) (OV L 230, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Polipropilēna lēmums") un Komisijas 1994. gada 27. jūlija Lēmuma 94/599/EK par EK līguma 85. panta piemērošanas procedūru (IV/31.865 - *PVC*) (OV L 239, 14. lpp.; turpmāk tekstā – "*PVC II* lēmums"), adresāts, Komisija *Versalis* noteikto sākumsummu palielināja par 50 % recidīva dēļ.

12 Līdz ar to apstrīdētā lēmuma rezolutīvās daļas 2. panta c) punktā Komisija *Versalis* kopā un solidāri ar tā mātesuzņēmumu *Eni SpA* uzlika naudas sodu EUR 272,25 miljonu apmērā.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

13 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2007. gada 20. februārī, *Versalis* cēla prasību atcelt apstrīdēto lēmumu un, pakārtoti, atcelt vai samazināt tam uzlikto naudas sodu. Savu prasījumu pamatojumam tas būtībā izvirza sešpadsmit pamatus.

14 Šie pamati attiecas tostarp uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu (trešais pamats), attiecībā uz to veiktā pārkāpuma prettiesisku inkriminēšanu (septītais pamats), kā arī nepamatotiem konstatējumiem par aizliegtas vienošanās pastāvēšanu un tā līdzdalību tajā (astotais un devītais pamats). Runājot par apelācijas sūdzības iesniedzējam uzliktā naudas soda apmēru, apelācijas sūdzības iesniedzējs izvirza pārkāpuma smaguma novērtējuma nepamatoto raksturu (desmitais pamats), reizināšanas koeficienta preventīvās iedarbības nodrošināšanai noteikšanas kļūdaino raksturu (divpadsmitais pamats), kā arī naudas soda sākumsummas palielināšanas recidīva dēļ neattaisnoto raksturu (četrpadsmitais pamats).

15 Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa tostarp ir norādījusi tālāk minēto.

16 Runājot par apgalvoto tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, kas izriet no pretrunām starp otro paziņojumu un apstrīdēto lēmumu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 84. punktā uzskatīja, ka šis pamats balstās uz premisu, saskaņā ar kuru "paziņojumos par iebildumiem Komisija esot uzlikusi atbildību *EniChem SpA* (tagad – *Syndial*) par laikposmu no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 1. janvārim, kamēr apstrīdētajā lēmumā Komisija [esot uzlikusi] atbildību vienīgi [*Versalis*], tostarp par iepriekš minēto laikposmu, kurā tas neesot bijis aktīvs nedz attiecīgo preču ražošanas, nedz izplatīšanas jomā".

17 Pārsūdzētā sprieduma 85. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka otrajā paziņojumā bija minēts, ka *Versalis* ir "uzskatāms par atbildīgu par pārkāpumu attiecībā uz laikposmu no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 28. novembrim", un norādīts, ka "tāpat kā apstrīdētajā lēmumā (preambulas 365.–373. apsvērums) [*Versalis*] tiek uzlikta atbildība par visu pārkāpuma laikposmu". Šī sprieduma 86. punktā Vispārējā tiesa konstatēja, ka šajā paziņojumā turklāt ir precizēts, ka "tiktāl, ciktāl laikposmā no 2002. gada 1. janvāra līdz 20. oktobrim *EniChem SpA* [pilnībā] kontrolēja [..] [*Versalis*] kapitāl[daļas], *Syndial* [bija] jāatzīst par solidāri atbildīgu par [*Versalis*] pārkāpumu attiecībā uz šo laikposmu". Atbilstoši Vispārējās tiesas uzskatam no tā izrietēja, "ka otrajā paziņojumā [..] *Syndial* atbildība [tika] uzlikta nevis attiecībā uz visu pārkāpuma ilgumu, bet tikai attiecībā uz ierobežotu laikposmu kā [*Versalis*] mātes[uzņēmumam] no 2002. gada 1. janvāra līdz 20. oktobrim". Minētā sprieduma 87. punktā Vispārējā tiesa secināja, ka *Versalis* premisa bija kļūdaina.

18 Runājot par apelācijas sūdzības iesniedzēja atzīšanu par vainojamu pārkāpumā, Vispārējā tiesa norādīja, ka, ja divas vienības veido vienu un to pašu ekonomisko vienību, tas, ka vienība, kura ir izdarījusi pārkāpumu, vēl pastāv, pats par sevi netraucē uzlikt sodu tai vienībai, kurai ir nodota ekonomiskā darbība. Atbilstoši Vispārējās tiesas uzskatam tas tā ir arī tad, ja šīs vienības ir kontrolējusi viena un tā pati persona un tās ir piemērojušas būtībā tās pašas komerciālas vadlīnijas.

19 Pārsūdzētā sprieduma 126. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka izskatāmajā lietā ir "[skaidrs], ka to pārkāpjošo darbību veikšanas laikā *EniChem SpA* un [*Versalis*] bija tieši vai netieši pilnībā piederīgi vienai un tai pašai sabiedrībai, proti, *Eni [SpA*]". Šajos apstākļos Vispārējās tiesas skatījumā "personīgās atbildības princips neliedz[a], ka sods par pārkāpumu, ko vispirms uzsācis *EniChem SpA* un pēc tam turpinājis [*Versalis*], tiek kopumā piemērots šim pēdējam uzņēmumam". Turklāt minētā sprieduma 129. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka "soda piemērošana uzņēmumam, kas juridiski turpina pastāvēt, bet vairs neveic ekonomisku darbību, rada risku, ka tam nebūs preventīvas iedarbības" un ka "uzņēmumi var izvairīties no soda tikai tāpēc, ka to identitāte ir mainīta pārstrukturēšanas, pēctecības vai citu juridisku vai organizatorisku izmaiņu dēļ".

20 Runājot par pamatu, kas attiecas uz aizliegtas vienošanās pastāvēšanas konstatējuma nepamatoto raksturu, pārsūdzētā sprieduma 168. punktā Vispārējā tiesa nosprieda, pirmām kārtām, ka *Versalis* pret apstrīdētā lēmuma 4.3. iedaļu ar nosaukumu "Aizliegtās vienošanās sanāksmes", "kura būtiskie faktiskie un tiesiskie apstākļi ir iekļauti vienīgi prasības pieteikuma pielikumos A 23–A 25, [izvirzītais arguments] neatbil[da] [Eiropas Savienības] Tiesas statūtu 21. pantā un [Vispārējās tiesas] Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktajām prasībām". Līdz ar to Vispārējā tiesa minēto argumentu atzina par nepieņemamu.

21 Turklāt attiecībā uz apgalvotajām pretrunām, kādas pastāv starp dažiem *Bayer* un *Dow* administratīvās procedūras laikā veiktajiem paziņojumiem un citiem paziņojumiem, ko veikuši šo sabiedrību darbinieki, pārsūdzētā sprieduma 180. un 198. punktā Vispārējā tiesa tostarp konstatēja, ka "uzņēmuma kā tāda vārdā sniegto atbilžu ticamība ir lielāka par to, kāda varētu būt atbildei, ko sniedzis vienkārši uzņēmuma darbinieks, neatkarīgi no viņa pieredzes vai personīgā viedokļa".

22 Runājot par attiecīgā pārkāpuma kvalificēšanu par "sevišķi smagu", šī sprieduma 222. punktā Vispārējā tiesa atgādināja, ka apstrīdētajā lēmumā sods tika noteikts saistībā ar nolīgumu par cenu mērķiem, tirgus sadali un sensitīvas komerciālās informācijas apmaiņu slēgšanu un ka šai praksei ir sevišķi smaga pārkāpuma raksturs. Tā piebilda, ka Komisija šajā lēmumā bija norādījusi, "ka nav iespējams novērtēt faktisko aizliegtās vienošanās ietekmi uz [Eiropas Ekonomikas zonas] [(]EEZ[)] tirgu", lai gan "[attiecīgos nolīgumus ir īstenojuši iesaistītie uzņēmumi] un [šiem nolīgumiem] ir bijusi ietekme uz tirgu". Minētā sprieduma 228. punktā Vispārējā tiesa noraidīja *Versalis* argumentus, kas attiecās uz šādas ietekmes neesamību. Runājot par tirgus lielumu, kas ir tikai viens no apstākļiem, ko Komisija varēja ņemt vērā, Vispārējā tiesa šī paša sprieduma 229. punktā nosprieda, ka "nekas ned[eva] pamatu uzskatīt, ka, attiecīgo tirgu 2001. gadā novērtējot ar summu "vismaz" EUR 550 miljonu apmērā, Komisija apstrīdētajā lēmumā būtu pieļāvusi kļūdu [un ka iespējamā] kļūda, sakarā ar kuru šī summa būtu noteikta pārāk zemu, attiecībā uz [*Versalis*] būtu radījusi neizdevīgas sekas".

23 Runājot par pamatu, kas attiecas uz reizināšanas koeficienta preventīvās iedarbības nodrošināšanai noteikšanas prettiesisko piemērošanu, pārsūdzētā sprieduma 250. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka apstākļi, kas Komisijai ļāva noteikt reizināšanas koeficientu attiecībā uz *Eni SpA* un *Versalis*, skaidri izrietot no apstrīdētā lēmuma un no tā neizrietot, ka Komisija būtu norādījusi citus apstākļus kā attiecīgo uzņēmumu visā pasaulē gūto apgrozījumu un to konkrēto apmēru. Minētā sprieduma 251. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka *Bayer* 2005. gada apgrozījums visā pasaulē bija EUR 27,383 miljardi, *Dow* – EUR 37,221 miljards (proti, par 35,93 % vairāk nekā *Bayer*) un *EniChem* – EUR 73,738 miljardi (proti, par 169,28 % vairāk nekā *Bayer* un par 98,11 % vairāk nekā *Dow*).

24 Šajos apstākļos fakts, ka attiecībā uz *Versalis* piemērotais reizināšanas koeficients, salīdzinot ar *Dow* koeficientu, tika palielināts par 14,28 % (2, salīdzinot ar 1,75) un šis pēdējais koeficients, salīdzinot ar *Bayer* koeficientu, tāpat tika palielināts par 16,66 % (1,75, salīdzinot ar 1,5), pēc Vispārējās tiesas domām, nevarēja tikt uzskatīts par vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu. Gluži pretēji – pārsūdzētā sprieduma 251. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija uz šāda pamata būtu varējusi piemērot vēl lielāku reizināšanas koeficientu. Šajā pašā punktā tā arī atgādināja, ka, tā kā Komisijai, nosakot naudas soda apmēru, nebija jāpiemēro precīza matemātiska formula, izvēloties tās piemērotos reizināšanas koeficientus, Komisija, ņemot vērā atšķirības attiecīgo uzņēmumu ekonomiskajā spējā, nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā.

25 Runājot par naudas soda palielināšanu recidīva dēļ, pārsūdzētā sprieduma 296., 298. un 299. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka apstrīdētajā lēmumā ir minēti Polipropilēna lēmums un *PVC II* lēmums un fakts, ka *EniChem* bija šo lēmumu adresāts. Vispārējās tiesas skatījumā Komisija būtībā uzskatīja, ka viens un tas pats uzņēmums atkārtoti īstenoja pārkāpjošu rīcību LESD 101. panta izpratnē. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa atgādināja, ka Komisija "apstrīdētā lēmuma [preambulas] 487. apsvērumā norāda uz *EniChem* vispārīgi, jo šis nosaukums apstrīdētā lēmuma preambulas 36. apsvērumā ir definēts kā "jebkura *Eni SpA* piederoša sabiedrība". Vispārējās tiesas skatījumā minētais nosaukums esot "relatīvi neprecīzs, vismaz attiecībā uz juridiskām personām, kas veidoja Polipropilēna lēmumā un *PVC II* lēmumā minēto ekonomisko vienību". Vispārējā tiesa piebilda, ka "Polipropilēna lēmumā minētā sabiedrība, proti, *Anic* [*SpA*], [nebija] viena no [juridiskajām personām, kas norādītas apstrīdētā lēmuma preambulas 26.–35. apsvērumā, kuru] mērķis būtībā ir aprakstīt izmaiņas *Eni* [*SpA*] piederošajās sabiedrībās pārkāpuma laikā, kas [tika] izdarīts pēc Polipropilēna lēmuma un *PVC II* lēmuma pieņemšanas".

26 Pārsūdzētā sprieduma 300. punktā Vispārējā tiesa norādīja, ka, lai gan Komisija "apstrīdētā lēmuma 262. zemsvītras piezīmē [ir atsaukusies] uz Polipropilēna lēmumu un *PVC II* lēmumu, norādot, ka "*Eni* ir bijis iesaistīts minētajos lēmumos", tomēr "apstrīdētajā lēmumā" nebija "ietverta klauzula" par nosaukumu "Eni", jo Komisija, lai sabiedrību *Eni SpA* apzīmētu "kā citu sabiedrību mātes[uzņēmumu], [..] izmantoja nosaukumu "Eni SpA"". Pārsūdzētā sprieduma 301. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, "pat ja pieņemtu, ka, izmantojot [..] nosaukumu "Eni", Komisija bija domājusi par sabiedrībām, kas bija daļas no "uzņēmuma" EKL 81. panta izpratnē, ko veidoja *Eni* kontrolētās juridiskās personas, [bija] jānorāda, ka Komisija šajā sakarā apstrīdētajā lēmumā [nesniedza] nekādas sīki aprakstītas un precīzas ziņas". Vispārējās tiesas skatījumā "Komisija tikai [norādīja] savos procesuālajos dokumentos Vispārējā tiesā, ka *Eni* "pilnībā" kontrolēja Polipropilēna lēmumā un *PVC II* lēmumā minētās sabiedrības". Vispārējā tiesa piebilda, ka "šis apgalvojums ne tikai [netika] apstiprināts ar pierādījumiem, bet tas arī [netika] ietverts apstrīdētajā lēmumā".

27 Pārsūdzētā sprieduma 302. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka "aplūkojamajā lietā izmaiņas attiecīgo sabiedrību struktūrā un kontrolē [bija] sevišķi sarežģītas" un ka "Polipropilēna lēmums bija adresēts *Anic [SpA*], un šajā lēmumā *Eni* [*SpA*] nosaukums [netika] izmantots". "[Vispārējās tiesas skatījumā] *PVC II* lēmuma [preambulas] 8. apsvērumā Komisija ir minējusi, ka *Anic [SpA*] "ir kļuvis" par *EniChem SpA*, un 43. apsvērumā ir minējusi, ka šīs izmaiņas radušās "dažādu reorganizācijas pasākumu rezultātā", nesniedzot papildu precizējumus". Vispārējā tiesa norādīja, ka "turklāt arī šajā lēmumā *Eni [SpA*] nosaukums [netika] izmantots" un ka "šajā kontekstā Komisijai bija jābūt īpaši precīzai un

bija jāsniedz visas sīki izklāstītās ziņas, kas nepieciešamas, lai secinātu, ka apstrīdētajā lēmumā minētās sabiedrības un Polipropilēna lēmumā un *PVC II* lēmumā minētās sabiedrības veido vienu un to pašu "uzņēmumu"", ko Komisija neesot izdarījusi.

28 Līdz ar to Vispārējā tiesa apmierināja pamatu, kas attiecās uz naudas soda pamatsummas palielināšanu recidīva dēļ neattaisnoto raksturu, un atcēla apstrīdētā lēmuma rezolutīvās daļas 2. panta c) punktu, ciktāl tajā apelācijas sūdzības iesniedzējam uzliktais naudas sods bija noteikts EUR 272,25 miljonu apmērā un noteica to EUR 181,5 miljonu apmērā. Pārējā daļā tā prasību noraidīja un piesprieda katram lietas dalībniekam segt savus tiesāšanās izdevumus.

Lietas dalībnieku prasījumi

29 *Versalis* prasījumi Tiesai ir šādi:

— pilnībā vai daļēji atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl Vispārējā tiesa noraidīja tā lietā T-59/07 iesniegto prasību, un līdz ar to,

— pilnībā vai daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu;

— un/vai atcelt vai vismaz samazināt tam apstrīdētajā lēmumā uzliktā naudas soda apmēru;

— pakārtoti, pilnībā vai daļēji atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl tajā ir noraidīta tā lietā T-59/07 iesniegtā prasība, un nodot lietu atkārtotai izskatīšanai Vispārējā tiesā, lai tā lemtu pēc lietas būtības, ņemot vērā Tiesas sniegtos norādījumus;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus gan šajā instancē, gan instancē, kurā tika izskatīta lieta T-59/07;

— noraidīt Komisijas pretapelācijas sūdzību, kā arī piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

30 Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

— apelācijas sūdzību noraidīt;

— atcelt pārsūdzēto spriedumu, ciktāl Vispārējā tiesa daļēji atcēla apstrīdēto lēmumu daļā, kas attiecas uz atbildību pastiprinoša apstākļa atzīšanu recidīva dēļ, un līdz ar to samazināja naudas soda apmēru;

— piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par pamata apelācijas sūdzību

31 Savu prasījumu pamatojumam *Versalis* izvirza sešus pamatus, kuru mērķis ir pārsūdzētā sprieduma grozīšana un apstrīdētā lēmuma atcelšana.

32 Pirmais pamats attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā un ir kļūdaini izpratusi otro paziņojumu, izslēdzot tiesību uz aizstāvību pārkāpuma, kas izriet no pretrunas starp šo paziņojumu un apstrīdēto lēmumu, esamību. Otrais pamats attiecas uz kļūdu tiesību piemērošanā, ciktāl tas skar *Versalis* atzīšanu par vainojamu pārkāpumā, kā arī pārsūdzētā sprieduma nepietiekamo pamatojumu šajā ziņā. Trešais pamats būtībā attiecas uz Savienības tiesību pārkāpumu, pierādījumu sagrozīšanu, kā arī to, ka Vispārējā tiesa nav veikusi pilnīgu pārbaudi tiesā. Ceturtais pamats attiecas uz naudas soda kļūdainu aprēķinu un neattaisnotu pārkāpuma atzīšanu par "sevišķi smagu",

pamatojuma nenorādīšanu, kā arī nepilnīgas pārbaudes tiesā veikšanu. Piektais pamats būtībā attiecas uz kļūdu vērtējumā un nepietiekama pamatojuma norādīšanu saistībā ar reizināšanas koeficienta noteikšanas kļūdaino raksturu un Komisijas pieļauto vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu. Sestais pamats attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi Savienības tiesību pārkāpumu, kā arī veikusi kļūdainu to piemērošanu un pārsūdzētajā spriedumā nav norādījusi pamatojumu tam, ka daži prasības pieteikuma pielikumi ir atzīti par nepieņemamiem.

Par pirmo pamatu – kļūdu tiesību piemērošanā un acīmredzami kļūdainu otrā paziņojuma izpratni, jo Vispārējā tiesa ir konstatējusi tiesību uz aizstāvību pārkāpuma, kas izriet no pretrunas starp šo paziņojumu un apstrīdēto lēmumu, neesamību

Lietas dalībnieku argumenti

33 *Versalis* apgalvo, ka Komisija otrajā paziņojumā un jau pirmajā paziņojumā to uzskatīja par līdzatbildīgu kopā ar *EniChem SpA* (tagad – *Syndial*) attiecībā uz gandrīz visu pārkāpuma laikposmu, lai gan *Versalis* BK un EPBK nozarē nedarbojās kopš 2002. gada 1. janvāra. Gluži pretēji – apstrīdētajā lēmumā Komisija esot izslēgusi jebkādu *Syndial* tiešu vainojamību un atzinusi *Versalis* par atbildīgu visā pārkāpumā. Vispārējā tiesa esot noraidījusi pamatu, kas attiecās uz šo pretrunu, norādot, ka otrajā paziņojumā ir minēta *Syndial* atbildība tikai attiecībā uz nelielu laikposmu un ka no tā izrietot, ka *Versalis* premisa bija kļūdaina. Komisija otrā paziņojuma 415. un 416. punktā esot konstatējusi, ka *Syndial* pārkāpumā individuāli ir piedalījies no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 20. oktobrim.

34 *Versalis* skatījumā, tā kā tā premisa patiesībā bija pareiza, Vispārējai tiesai būtu bijis jāapmierina pamats, kas attiecās uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu. *Versalis* neesot bijusi iespēja iebilst pret apstrīdētājā lēmumā veikto atbildības noteikšanu. Būtu jānošķir solidārā atbildība ar citu sabiedrību no individuālās atbildības vai līdzatbildības tikai ar vienu sabiedrību, jo sabiedrībām, kurām tiek noteikts solidāri maksājams naudas sods, principā tā samaksā ir jāpiedalās vienādās daļās. Turklāt Komisijā apelācijas sūdzības iesniedzējs savu aizstāvības stratēģiju esot izvēlējies, ņemot vērā, ka otrajā paziņojumā *Syndial* solidāra atbildība bija paredzēta par gandrīz visu pārkāpumu. Līdz ar to *Versalis* esot nolēmis savu aizstāvību koncentrēt uz notikumiem, kas norisinājušies laikposmā, kurā tas pats veica attiecīgo darbību, proti, no 2002. gada 1. janvāra līdz 28. novembrim.

35 Komisija būtībā atbild, ka otrā paziņojuma 416. punktā tā skaidri ir apstiprinājusi *Versalis* individuālo atbildību attiecīgajā pārkāpumā laikposmā no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 28. novembrim un *Syndial* atbildību laikposmā no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 20. oktobrim. Šī paziņojuma 353. punktā tā esot arī uzskatījusi, ka *Syndial* varēja tikt atzīts par solidāri atbildīgu par *Versalis* izdarīto pārkāpumu laikposmā no 2002. gada 1. janvāra līdz 20. oktobrim. Minētajā paziņojumā apelācijas sūdzības iesniedzējam tātad esot noteikta individuāla atbildība visā aizliegtās vienošanās laikposmā.

36 Komisijas skatījumā ir maz ticams, ka *Versalis* būtu nolēmis neaizstāvēties atbilstoši tikai tādēļ, ka daļa soda, kas atbilst atbildības [apmēram] par laikposmu no 2002. gada 1. janvāra līdz 20. oktobrim, varētu būt bijusi maksājama solidāri ar citu tās pašas grupas uzņēmumu. *Versalis* un *Syndial* esot nolēmuši koordinēt savu aizstāvību, koncentrējoties uz atšķirīgiem laikposmiem, bet katrs skaidri atsaucoties uz otra rakstveida dokumentu attiecībā uz atlikušajiem laikposmiem. *Versalis* neesot mēģinājis pierādīt, ka procedūras iznākums būtu bijis citādāks, ja otrajā paziņojumā būtu bijusi izslēgta *Syndial* atbildība.

Tiesas vērtējums

37 Runājot par Vispārējās tiesas konstatējumiem pārsūdzētā sprieduma 84.–87. punktā, saskaņā ar kuriem, pirmkārt, otrajā paziņojumā *Syndial* kā *Versalis* mātesuzņēmuma atbildība bija norādīta tikai saistībā ar nelielu laikposmu no 2002. gada 1. janvāra līdz 20. oktobrim, nevis par visu pārkāpuma laikposmu un,

otrkārt, *Versalis* Vispārējā tiesā izvirzītais pamats attiecībā uz pretrunu starp šo paziņojumu un apstrīdēto lēmumu līdz ar to ir balstīts uz kļūdainu premisu, ir jāsecina, ka šie konstatējumi patiešām ir nepareizi.

38 Kā *Versalis* pamatoti norādījis apelācijas sūdzībā, otrā paziņojuma 416. punktā ir norādīts, ka *Syndial* bija tā uzņēmuma daļa, kas izdarījis attiecīgo pārkāpumu un ko veidoja *Eni SpA*, *Versalis* un *Syndial*, no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 20. oktobrim, nevis tikai no 2002. gada 1. janvāra līdz 20. oktobrim. Vispārējā tiesa tātad nevarēja *Versalis* izvirzītā pamata, kas attiecās uz pretrunu starp, no vienas puses, otro paziņojumu un, no otras puses, apstrīdēto lēmumu – lēmumu, kurš, pretēji šim paziņojumam, neesot bijis adresēts *Syndial* –, noraidīšanu pamatot tikai ar apsvērumu, ka šis pamats ir balstīts uz "kļūdainu" premisu.

39 Tomēr ir jāsecina, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu, nospriežot, ka apstrīdētajā lēmumā šajā kontekstā nebija pieļauta kļūda, kas attiecībā uz *Versalis* nozīmētu tiesību uz aizstāvību pārkāpumu.

40 Kā precīzi izriet no šī 416. punkta, Komisija norādīja, ka *Eni SpA*, *Versalis* un *Syndial* katrā ziņā laikposmā no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 20. oktobrim, proti, gandrīz visā pārkāpuma laikposmā, veidoja vienu uzņēmumu LESD 101. panta izpratnē. Līdz ar to *Versalis* nevarēja rasties šaubas par to, ka tas tiks vainots visā šādi aprakstītā uzņēmuma pret konkurenci vērstajā rīcībā un līdz ar to visā *Syndial* pret konkurenci vērstajā rīcībā. Lai arī *Versalis*, neraugoties uz šo faktu, nolēma nepaust savu viedokli par apgalvoto pret konkurenci vērsto rīcību no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 1. janvārim un šajā ziņā paļauties uz *Syndial* izvirzīto aizstāvību, šis lēmums ir balstīts uz šī uzņēmuma izvēli, kas nevar nozīmēt tiesību uz aizstāvību pārkāpumu. Turklāt un pakārtoti, nešķiet, ka šī uzdevumu sadale, lai atbildētu uz Komisijas izvirzītajiem iebildumiem, attiecībā uz *Versalis* būtu radījusi nelabvēlīgas sekas.

41 Šis secinājums nevar tikt atspēkots ar faktu, ka otrā paziņojuma 353. punktā Komisija norādīja, ka *Versalis* un *Syndial* turklāt būtu uzskatāmi par solidāri atbildīgiem pārkāpuma izdarīšanā laikposmā no 2002. gada 1. janvāra līdz 20. oktobrim. Minētajā 353. punktā, kā tas skaidri izriet no šī paziņojuma 354.–356. punkta, ir tikai uzsvērts, ka pat šajā laikposmā, kurā *Eni SpA Versalis* kontrolēja tikai netieši, pastāvēja nepārtraukta saimnieciskā pēctecība saistībā ar uzņēmumu – LESD 101. panta izpratnē –, ko veidoja *Eni SpA*, *Versalis* un *Syndial*.

42 Turklāt, ja *Versalis* norāda, ka apgalvojums, saskaņā ar kuru tas ir atzīts par atbildīgu pārkāpumā tikai solidāri ar divām citām sabiedrībām, būtiski atšķiras no apgalvojuma, saskaņā ar kuru tas ir atzīts par solidāri atbildīgu tikai ar vienu citu sabiedrību, *Versalis* nekādi nepierāda, kādā ziņā apstrīdētā lēmuma rezultāts būtu bijis atšķirīgs, ja tas procedūras Komisijā laikā būtu zinājis, ka apstrīdētais lēmums tiks adresēts nevis *Syndial*, bet tikai *Eni SpA* un pašam *Versalis*.

43 No tā izriet, ka argumenti attiecībā uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, kas izriet no pretrunas starp otro paziņojumu un apstrīdēto lēmumu, jo pēdējais minētais galu galā netika adresēts *Syndial*, kas izvirzīti pirmā apelācijas sūdzības pamata pamatojumam, ir tiesiski un faktiski nepamatoti un šī iemesla, ar kuru ir jāaizstāj Vispārējās tiesas norādītais iemesls, dēļ šis pamats ir noraidāms.

Par otro pamatu – kļūdu tiesību piemērošanā, ciktāl tas skar Versalis *atzīšanu par vainojamu attiecīgajā pārkāpumā, kā arī nepietiekamo apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzīto argumentu noraidīšanas pamatojumu šajā ziņā*

Lietas dalībnieku argumenti

44 *Versalis* skatījumā Vispārējā tiesa, noraidot pamatu, kas attiecas uz kļūdainu atbildības, kura izriet no notikumiem, kuri norisinājušies laikposmā no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 1. janvārim, noteikšanu, ir pārkāpusi personiskās atbildības pamatprincipu. *Versalis* skatījumā Komisijai attiecībā uz šo laikposmu būtu bijis jānosaka divas atsevišķas atbildības – *Syndial* un paša *Versalis* atbildība.

45 Šajā ziņā *Versalis* apgalvo, ka Tiesa ir pieļāvusi iespēju atkāpties no personiskās atbildības principa tikai ārkārtas gadījumā un ar konkrētiem nosacījumiem, kuri izskatāmajā lietā nav izpildīti. *Syndial* neesot beidzis pastāvēt juridiski vai saimnieciski, darbība, kas saistīta ar BK un EPBK, neesot tikusi nodota ar mērķi izvairīties no ar konkurences aizsardzību saistīto tiesību normu piemērošanas, un *Versalis* un *Syndial* neesot bijuši pakļauti vienai un tai pašai valsts iestādei. Apelācijas sūdzības iesniedzējs neesot arī iesniedzis paziņojumu pēc savas iniciatīvas, lai uzņemtos atbildību par *Syndial* rīcību.

46 Turklāt *Versalis* skatījumā nepastāvot nekāds preventīvas iedarbības neesamības risks gadījumā, ja atbildība būtu noteikta *Syndial*, nevis pašam *Versalis*, jo šī sabiedrība joprojām veic saimniecisko darbību un ir spējīga samaksāt noteiktā soda summu. Saskaņā ar judikatūru preventīvās iedarbības samazināšanās risks ir pamatkritērijs, kurš ļauj atkāpties no personiskās atbildības principa. Šajā ziņā *Versalis* atsaucas tostarp uz 2011. gada 29. marta sprieduma lietā C-352/09 P *ThyssenKrupp Nirosta* /Komisija (Krājums, I-2359. lpp.) 144. punktu.

47 Katrā ziņā Vispārējā tiesa neesot pārbaudījusi *Versalis* un *Syndial* vienojošo saimniecisko un organizatorisko saikņu intensitāti un esot tikai konstatējusi, ka šīs divas sabiedrības "bija tieši vai netieši pilnībā piederīg[as] vienai un tai pašai sabiedrībai [*Eni SpA*]". Tātad Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Tā arī neesot pietiekami pamatojusi tajā šajā ziņā izvirzīto argumentu noraidīšanu.

48 Komisija atbild, ka Tiesa īpašumtiesību saņēmējas sabiedrības atbildības gadījumus nav ierobežojusi ar situācijām, kurās īpašumtiesības nododošā sabiedrība izbeidz jebkādu saimniecisko darbību. Saskaņā ar judikatūru noteicoša ir tikai "strukturālas saiknes" starp divām sabiedrībām, kuras ietilpst vienā un tajā pašā grupā, pastāvēšana, un šis princips nav ierobežoti attiecināms uz situācijām, kurās ieinteresētie uzņēmumi ir pakļauti vienai un tai pašai valsts iestādei.

49 Komisija uzskata par nenozīmīgu *Versalis* izvirzīto argumentu, saskaņā ar kuru, tā kā *Syndial* ir pastāvoša un aktīva sabiedrība, nepastāvot preventīvas iedarbības neesamības risks tādā gadījumā, ja atbildība tiktu noteikta *Syndial*, nevis apelācijas sūdzības iesniedzējam, jo judikatūrā nav paredzēts iespējas noteikt sodu īpašumtiesības saņēmējam uzņēmumam ierobežojums tikai ar gadījumu, kurā īpašumtiesības nododošā sabiedrība ir beigusi pastāvēt juridiski vai saimnieciski.

50 Runājot par *Versalis* un *Syndial* vienojošajām saimnieciskajām un organizatoriskajām saiknēm, Tiesa 2004. gada 7. janvāra spriedumā apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija (*Recueil*, I-123. lpp.) konstatēja strukturālo saikņu esamību, kura attaisno soda noteikšanu īpašumtiesību saņēmējai sabiedrībai tikai tādēļ, ka aizliegtajā vienošanās iesaistītais uzņēmums ir nodevis attiecīgās darbības citai sabiedrībai, kuru tas kontrolē 50 % apmērā. Tātad esot acīmredzams, ka izskatāmajā lietā pilnīgas kontroles pār īpašumtiesību saņēmēju dēļ pastāvēja saimnieciskā pēctecība. Pārsūdzētais spriedums šajā ziņā esot pietiekami pamatots.

Tiesas vērtējums

51 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar konkurenci saistītās Savienības tiesības attiecas uz uzņēmumu darbību un ar uzņēmuma jēdzienu konkurences tiesībās tiek saprasta jebkura saimnieciska vienība, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no šo struktūru juridiskā statusa un finansēšanas veida. Ja šāda saimnieciska vienība pārkāpj konkurences noteikumus, saskaņā ar personiskās atbildības principu tai ir jāatbild par šo pārkāpumu (šajā ziņā skat. tostarp 2007. gada 11. decembra spriedumu lietā C-280/06 *ETI* u.c., Krājums, I-10893. lpp., 38. un 39. punkts un tajos minētā judikatūra).

52 Tiesa jau ir nospriedusi, ka, ja divas vienības veido vienu saimniecisku vienību, tas, ka saimnieciskā vienība, kura ir izdarījusi pārkāpumu, vēl pastāv, netraucē būtībā uzlikt [sodu] vienībai, kurai tā ir nodevusi savu saimniecisko darbību. Šāda [soda] īstenošana it īpaši ir pieņemama, ja šīs saimnieciskās vienības kontrolē viena un tā pati persona un, ievērojot tās saistošās ciešās saimnieciskās un organizatoriskās [saiknes], tiek piemērotas būtībā tās pašas komercdirektīvas (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *ETI* u.c., 48. un 49. punkts un tajos minētā judikatūra).

53 Kā izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 368. un 369. apsvēruma, izskatāmajā lietā Komisija norādīja, ka *Eni SpA*, *Versalis* un *Syndial* attiecīgā pārkāpuma izdarīšanas laikposmā veidoja vienu uzņēmumu. Turklāt, tā kā *Eni SpA* visā šajā laikposmā tieši vai netieši piederēja viss vai gandrīz viss ne tikai *Versalis* kapitāls, bet arī *Syndial* kapitāls, ko *Versalis* neapstrīd, Komisija atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai varēja balstīties uz pieņēmumu, saskaņā ar kuru *Eni SpA* bija faktiska noteicoša ietekme uz saviem meitasuzņēmumiem (šajā ziņā skat. 2012. gada 3. maija spriedumu lietā C-289/11 P *Legris Industries*/Komisija, 46.–48. punkts un tajos minētā judikatūra). Šajā lietā šis pieņēmums netiek atspēkots.

54 Ņemot vērā šos elementus un neraugoties uz to, ka *Syndial* joprojām pastāv, ir jākonstatē, ka Komisija pamatoti varēja visās *Syndial* pārkāpjošajās rīcībās vainot *Versalis*.

55 Šis secinājums nevar tikt atspēkots ar to, ka Tiesa iepriekš minētajā spriedumā lietā *ThyssenKrupp Nirosta*/Komisija nosprieda, ka šāds šī sprieduma 52. punktā minētais gadījums ir tad, ja saimnieciskā vienība, kas ir izdarījusi pārkāpumu, ir beigusi pastāvēt juridiski vai saimnieciski, jo sods, kas piemērots uzņēmumam, kurš vairs neveic saimniecisku darbību, var zaudēt savu preventīvo iedarbību (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *ThyssenKrupp Nirosta*/Komisija, 144. punkts), jo no šī sprieduma precīzi neizriet, ka tādas saimnieciskās vienības vainošana pārkāpumā, kas nav tā izdarītāja, ir ierobežota tikai ar gadījumiem, kuros soda uzlikšanai pārkāpumu izdarījušajai sabiedrībai nebūtu preventīva mērķa.

56 Iepriekš minētajā spriedumā lietā *ETI* u.c., uz kuru Tiesa skaidri atsaucās iepriekš minētā sprieduma lietā *ThyssenKrupp Nirosta*/Komisija 144. punktā, Tiesa nosprieda, ka Komisija bija tiesīga vainot attiecīgajā pārkāpumā sabiedrību, kura nebija pārkāpjošās rīcības izdarītāja, tādā situācijā, kurā pārkāpumu izdarījušā saimnieciskā vienība turpināja pastāvēt kā tirgus dalībnieks citos tirgos (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *ETI* u.c., 45. punkts). Tiesa šo vērtējumu balstīja uz to, ka to pārkāpjošās rīcības laikā attiecīgās sabiedrības piederēja vienai un tai pašai publiskajai vienībai (iepriekš minētais spriedums lietā *ETI* u.c., 50. punkts).

57 Ir jāsecina arī, ka, pretēji *Versalis* apgalvotajam, iepriekš minētā sprieduma lietā *ETI* u.c. piemērojamība nav ierobežota ar gadījumiem, kuros attiecīgās saimnieciskās vienības kontrolē valsts iestāde. Šī sprieduma 44. punktā Tiesa precizēja, ka nav nozīmes tam, ka darbības nodošana ir notikusi nevis ar privātpersonu, bet likumdevēja lēmumu ar mērķi privatizēt. Tiesa tātad uzskatīja, ka varēja pastāvēt iespējamas šaubas attiecībā uz tiesību pārņēmēja uzņēmuma vainošanu pārkāpumā augstākais tad, ja valsts iestāde kontrolēja abas vienības, tomēr Tiesa šīs šaubas izkliedēja. Turpretī nekādu šaubu par šādu vainojamību nevar būt gadījumā, kad šo kontroli, kā tas ir izskatāmajā lietā, īsteno privāto tiesību sabiedrība.

58 Ņemot vērā šos elementus, Vispārējā tiesa tātad nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka Komisija bija tiesīga visās attiecīgajās pret konkurenci vērstajās darbībās vainot *Versalis*.

59 Runājot par apgalvoto pamatojuma nenorādīšanu, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 120.–131. punktā detalizēti izklāstīja iemeslus, kuru dēļ tā šajā ziņā pirmajā instancē izvirzīto pamatu uzskatīja par nepamatotu. Šī sprieduma motīvu daļa tātad nekādi neliek šaubīties par apsvērumiem, uz kādiem Vispārējā tiesa šajā ziņā ir balstījusi savu lēmumu, un līdz ar to tie ļauj Tiesai veikt savu pārbaudi. No tā izriet, ka pārsūdzētajam spriedumam nav raksturīga pamatojuma nenorādīšana šajā ziņā.

60 Tā kā neviens no apelācijas sūdzības otrā pamata pamatojumam izvirzītajiem argumentiem nav atbalstāms, šis pamats ir noraidāms kā nepamatots.

Par trešo pamatu – Savienības tiesību pārkāpumu, šo tiesību kļūdainu piemērošanu, pierādījumu sagrozīšanu, kā arī to, ka Vispārējā tiesa nav veikusi pilnīgu pārbaudi tiesā

Lietas dalībnieku argumenti

61 *Versalis* skatījumā Vispārējā tiesa kļūdaini ir noraidījusi argumentus, kas attiecās uz apgalvotajām pretrunām starp trīs *Bayer* ar tā juridiskā padomnieka *K.* k-ga starpniecību iesniegtajiem paziņojumiem, kā arī argumentus, ko pats *Versalis* izvirzījis attiecībā uz *N.* k-ga, *Dow* darbinieka, iesniegto paziņojumu. Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 180. un 198. punktā šajā ziņā esot balstījusies uz principu, saskaņā ar kuru uz Komisijas jautājumiem uzņēmuma vārdā sniegtajām atbildēm pašām par sevi piemīt augstāka ticamības pakāpe, nekā tā varētu būt atbildei, ko sniedz šī uzņēmuma personāla loceklis.

62 Tomēr šie argumenti katrā atsevišķā gadījumā esot attiekušies uz pretrunām starp attiecīgo uzņēmumu vārdā iesniegtajiem paziņojumiem. Kā tas izrietot tostarp no mutvārdu paziņojumu, kas veikti administratīvās procedūras laikā, fonētiskās transkripcijas, *N.* k-gs, kurš esot tiešs attiecīgā pārkāpuma liecinieks un esot sniedzis ļoti atšķirīgu faktu aprakstu no tā, ko apstrīdētajā lēmumā ir rekonstruējusi Komisija, savus paziņojumus esot sniedzis *Dow*, nevis pats savā vārdā. Tātad Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu, piemērojot to paziņojumu "pārākuma principu", ko snieguši paši attiecīgie uzņēmumi, pār paziņojumiem, ko snieguši šo uzņēmumu darbinieki, un līdz ar to tā esot noraidījusi *Versalis* iesniegtos attaisnojošos pierādījumus par lielu skaitu apstākļiem, kas ņemami vērā, lai veiktu minētās aizliegtās vienošanās esamības novērtējumu.

63 *Versalis* uzskata, ka, lai pārbaudītu, vai kontaktēšanās starp apstrīdētajā lēmumā minētajiem konkurentiem patiešām nozīmēja aizliegtu vienošanos ar mērķi noteikt cenas un sadalīt tirgu vai arī runa bija tikai par gadījuma rakstura Savienības tiesiskā regulējuma konkurences jomā pārkāpumiem, ko veidoja, augstākais, apmaiņa ar sensitīvu komercinformāciju, ir vajadzīga jauna minēto argumentu pārbaude. *Versalis* norāda, ka daži faktiskie apstākļi, uz kuriem norādījuši iecietības režīma pieteikuma iesniedzēji, jau ir tikuši noraidīti to Vispārējās tiesas 2011. gada 13. jūlija spriedumu lietās T-44/07 *Kaučuk*/Komisija (Krājums, II-4601. lpp.), T-45/07 *Unipetrol*/Komisija (Krājums, II-4629. lpp.) un T-53/07 *Trade-Stomil*/Komisija (Krājums, II-4657. lpp.) ietvaros, kas pasludināti par triju citu apstrīdētā lēmuma adresāšu sabiedrību, proti, *Kaučuk*, *Unipetrol a.s.* un *Stomil*, iesniegtajām prasībām un kuru rezultātā šis lēmums, ciktāl tas attiecās uz šīm sabiedrībām, tika pilnībā atcelts.

64 Komisija norāda, ka attiecīgais pārkāpums tika konstatēts, pamatojoties uz lielu skaitu pierādījumiem, daži no kuriem tika apstrīdēti tikai Vispārējā tiesā. Fakts, ka Vispārējā tiesa *Bayer* iesniegtajam paziņojumam piešķīra augstāku pierādījuma spēku nekā citiem paziņojumiem, liecina par faktu, ka šis paziņojums esot apstiprināts ar citiem lietas materiālu elementiem, kurus *Versalis* nav apstrīdējis.

Katrā ziņā pēdējā minētā izvirzītie paziņojumi nespējot atspēkot citus paziņojumus, uz kuriem ir balstīts apstrīdētais lēmums, un esot acīmredzams, ka šie jautājumi ietilpst faktu konstatācijas jomā. Tiesai tas nav jāpārbauda.

Tiesas vērtējums

65 Ar savu trešo pamatu *Versalis* būtībā norāda, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu, dažiem *Bayer* un *Dow* vārdā sniegtajiem paziņojumiem piešķirot īpaši augstu pierādījuma spēku, lai gan citi paziņojumi, ko snieguši šie paši uzņēmumi un kas arī veikti to vārdā, esot pretrunā šiem pirmajiem paziņojumiem.

66 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka Vispārējā tiesa ir vienīgā instance, kas ir tiesīga, no vienas puses, konstatēt faktus, izņemot gadījumu, kad šo konstatāciju saturiskā nepareizība izriet no šai tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, un, no otras puses, veikt šo faktu vērtējumu. Tātad faktu novērtējums, izņemot gadījumus, kad tai iesniegtie pierādījumi ir sagrozīti, nav tiesību jautājums, ko pārbauda Tiesa (skat. tostarp iepriekš minēto spriedumu lietā *Legris Industries*/Komisija, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

67 Šajā gadījumā *Versalis* savus apgalvojumus nav balstījis uz Vispārējās tiesas konstatējumu saturisko nepareizību, kas izriet no lietas materiāliem.

68 Runājot par iespējamo pierādījumu sagrozīšanu, *Versalis* atbalsta premisu, kas minēta tā apelācijas sūdzības 35. punktā un saskaņā ar kuru tā argumenti "attiecas uz" šādu sagrozīšanu, ko veikusi Vispārējā tiesa, jo tā ir noraidījusi būtiskus *Versalis* iesniegtos attaisnojošos pierādījumus par lielu skaitu apstākļiem, kas ņemami vērā, lai veiktu attiecīgās aizliegtās vienošanās esamības novērtējumu.

69 Šajā ziņā ir jāsecina, ka no pārsūdzētā sprieduma 180. un 198. punkta redakcijas izriet, ka minētā premisa, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa būtībā nav ņēmusi vērā *Versalis* iesniegtos attaisnojošos pierādījumus tādēļ, ka tā dažiem *Bayer* un *Dow* vārdā sniegtajiem apsvērumiem esot piešķīrusi augstāku pierādījuma spēku, ir kļūdaina. Vispārējā tiesa minētajā 180. un 198. punktā tikai konstatēja, ka *Bayer* un *Dow* darbinieku paziņojumiem nevar būt "augstāks" pierādījuma spēks kā tiem, kurus sniegušas pašas šīs sabiedrības.

70 Turklāt, kā tas izriet tostarp no pārsūdzētā sprieduma 180. un 197. punkta, Vispārējā tiesa savu faktu vērtējumu balstīja ne tikai uz dažiem *Bayer* un *Dow* paziņojumiem, bet arī uz *Shell* paziņojumiem, kā arī uz vairākiem dokumentāriem pierādījumiem.

71 No tā izriet, ka *Versalis* faktiski kritizē pašu Vispārējās tiesas veikto faktu, pierādījumu un ar tiem saistīto argumentu vērtējumu kā tādu un tādējādi pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav uzskatījusi par pietiekamiem argumentus, kurus *Versalis* izvirzīja, lai pierādītu pārkāpuma neesamību. Tādējādi *Versalis* vēlas panākt, lai Tiesa veiktu jaunu Vispārējās tiesas konstatēto faktu un izvirzīto pierādījumu vērtējumu, kas saskaņā ar šī sprieduma 66. punktā minēto judikatūru Tiesā nevar tikt pārbaudīts.

72 Līdz ar to *Versalis* apelācijas sūdzības trešā pamata pamatojumam izvirzītie argumenti, kā arī pats pamats ir noraidāmi kā nepamatoti.

Par ceturto pamatu – Savienības tiesību pārkāpumu saistībā ar naudas sodu aprēķinu un pārkāpuma atzīšanu par "sevišķi smagu", pamatojuma nenorādīšanu, kā arī nepilnīgas pārbaudes tiesā veikšanu

Lietas dalībnieku argumenti

73 Pirmkārt, *Versalis* apgalvo, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 225. punktā kļūdaini uzskatīja, ka "nolīgumi vai saskaņotas darbības, kuru mērķis, kā tas ir šajā gadījumā, ir noteikt cenu mērķus vai sadalīt tirgus daļas, ņemot vērā jau to attiecīgo raksturu, var tikt kvalificēti kā "sevišķi smagi" pārkāpumi un Komisijai nav pienākuma pierādīt pārkāpuma [faktisko] ietekmi uz tirgu". *Versalis* skatījumā no pamatnostādņu 1.A punkta pirmās daļas un Vispārējās tiesas judikatūras izriet, ka, lai novērtētu pārkāpuma smagumu, Komisijai ir jāņem vērā tā faktiskā ietekme uz tirgu, ja vien šī ietekme ir nosakāma. Pretēji otrajā paziņojumā īstenotajai pieejai pirmais paziņojums, kurā Komisija šajā ziņā esot veikusi izsmeļošu analīzi, kā arī apelācijas sūdzībai pievienotās izpētes parāda, ka izskatāmajā lietā šī ietekme, kas bija neliela, patiešām bija nosakāma.

74 Turklāt no Vispārējās tiesas judikatūras izrietot, ka horizontālās aizliegtās vienošanās cenu jomā var tikt uzskatītas tikai par "smagām" vai attaisnot samazināta naudas soda noteikšanu, ja, kā tas ir izskatāmajā lietā, to nelabvēlīgā ietekme uz tirgu ir neliela.

75 Pakārtoti, *Versalis* norāda, ka Komisijai būtu bijis jānorāda uz citiem faktoriem, kurus tā ņēmusi vērā, lai attaisnotu naudas soda sākumsummas palielināšanu, kas pārsniedz minimālo piemērojamo EUR 20 miljonu apmēru, kurš paredzēts par "sevišķi smagiem" pārkāpumiem. Tātad Vispārējā tiesa, neņemot vērā šo aspektu, esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

76 Otrkārt, *Versalis* uzskata, ka Vispārējā tiesa nav spriedusi "saprātīgi un loģiski" par būtiskiem faktoriem, kas ņemti vērā pārkāpuma smaguma novērtēšanai. Tā esot tikai apgalvojusi, ka ir pietiekami, ka Komisija šajā ziņā ir konstatējusi inkriminētajai rīcībai piemītošu "sevišķi smago" raksturu, un neesot ņēmusi vērā pārkāpuma ietekmi uz tirgu. Tomēr apelācijas sūdzības iesniedzējs Vispārējai tiesai esot iesniedzis datus, lai tā veiktu konkrētu pārbaudi tādējādi, ka tai esot bijis jāveic šāda pārbaude, jāsniedz pašai savs šo datu novērtējums un jāizdara no tiem secinājumi, kas no tiem izrietēja par naudas soda samazināšanas pieteikumu.

77 Treškārt, *Versalis* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir sagrozījusi faktus, jo tā nav pareizi ņēmusi vērā būtiskus strīda elementus. Pārsūdzētā sprieduma 229. punktā tā esot uzskatījusi, ka "nekas ned[eva] pamatu uzskatīt, ka, attiecīgo tirgu 2001. gadā novērtējot ar summu "vismaz" EUR 550 miljonu apmērā, Komisija apstrīdētajā lēmumā būtu pieļāvusi kļūdu". Tomēr, kā izrietot no lietas materiāliem pirmajā instancē, Komisija radikāli esot samazinājusi attiecīgā tirgus vērtību visā pasaulē un līdz ar to kļūdaini pieņēmusi, ka aizliegtās vienošanās skāra gandrīz 90 %, nevis 60 % šī tirgus, kā to Komisija norādīja otrajā paziņojumā.

78 Pretēji minētajā 229. punktā ietvertajiem apsvērumiem, saskaņā ar kuriem "nekas ned[eva] pamatu uzskatīt, ka kļūda, sakarā ar kuru šī summa būtu noteikta pārāk zemu, attiecībā uz [*Versalis*] būtu radījusi [nelabvēlīgas] sekas", pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu rīcībā esošās tirgus daļas ietilpstot faktoros, kas, iespējams, ir nozīmīgi, lai novērtētu pārkāpuma smagumu. Turklāt tirgus daļa, uz kuru attiecas apgalvotā aizliegtā vienošanās, sakarā ar divu uzņēmumu, kas sākotnēji bija materiāli iesaistīti, proti, *Kaučuk* un *Stomil*, izslēgšanu no šīs aizliegtās vienošanās dalībnieku grupas katrā ziņā būtu jāuzskata par lielāku, nekā tā aprēķināta apstrīdētajā lēmumā.

79 Komisija atbild, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru horizontālās aizliegtās vienošanās cenu jomā ir daļa no vissmagākajiem ar konkurenci saistīto Savienības tiesību pārkāpumiem. It īpaši no 2009. gada 3. septembra sprieduma lietā C-534/07 P *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija (Krājums, I-7415. lpp., 75. punkts) un 2011. gada 8. decembra sprieduma lietā C-272/09 P *KME Germany* u.c./Komisija (Krājums, I-12789. lpp., 34. punkts), kā arī no pamatnostādnēm izriet, ka šādas aizliegtas vienošanās

faktiskā ietekme uz tirgu neesot vis izšķirošais kritērijs, nosakot naudas soda apmēru, bet viens no daudziem elementiem, kuru var ņemt vērā, ja vien šī ietekme ir nosakāma. Tas, ka Komisija otrajā paziņojumā atteicās no analīzes par cenu attīstību attiecīgajos tirgos, kas ietverta pirmajā paziņojumā, tomēr nenozīmē, ka attiecīgā aizliegtā vienošanās neesot radījusi ietekmi uz tirgu, – tas ir apgalvojums, kuru apelācijas sūdzības iesniedzējs arī neesot pierādījis.

80 Katrā ziņā Komisijas skatījumā īpašas ietekmes uz tirgu identificēšana būtu bijusi tikai papildu elements, kurš tai būtu ļāvis palielināt naudas soda aprēķina sākumsummu.

81 Visbeidzot, Vispārējā tiesa pamatoti neesot ņēmusi vērā *Versalis* iesniegtos tirgus pētījumus, jo attiecīgais pārkāpums būtu varēts tikt uzskatīts par "sevišķi smagu" tā rakstura dēļ un minētie pētījumi esot bijuši balstīti uz nepilnīgiem datiem. Runājot par attiecīgā tirgus vērtību, Komisija norāda, ka Vispārējā tiesa nekādā ziņā nav sagrozījusi faktus, 2001. gadā novērtējot šo summu "vismaz" EUR 550 miljonu apmērā. Pārkāpuma smaguma novērtēšanai Komisija katrā ziņā neesot balstījusies uz tirgus daļu, kuru kontrolē dalībnieki uzņēmumi.

Tiesas vērtējums

82 Pirmkārt, saistībā ar attiecīgā pārkāpuma seku nozīmīgumu ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Savienības ar konkurenci saistīto tiesību pārkāpuma smagums ir jāpierāda, ņemot vērā lielu skaitu elementu, turklāt nav izstrādāts saistošs vai izsmeļošs obligāti vērā ņemamo kritēriju saraksts (skat. tostarp 2012. gada 19. decembra spriedumu lietā C-445/11 P *Bavaria*/Komisija, 59. punkts un tajā minētā judikatūra). Runājot konkrētāk par aizliegto vienošanos faktisko ietekmi uz tirgu, tas nav izšķirošs kritērijs, nosakot naudas sodu apmēru (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *KME Germany* u.c./Komisija, 34. punkts, kā arī 2011. gada 8. decembra spriedumu lietā C-389/10 P *KME Germany* u.c./Komisija, Krājums, I-13125. lpp., 44. punkts).

83 Turklāt horizontālās aizliegtās vienošanās par cenām vai tirgu sadali var tikt kvalificētas kā sevišķi smagi pārkāpumi tikai to būtības dēļ, nepastāvot nepieciešamībai, lai Komisija pierādītu pārkāpuma faktisko ietekmi uz tirgu (skat. tostarp 2012. gada 13. decembra rīkojumu lietā C-654/11 P *Transcatab* /Komisija, 42. punkts). Šajā gadījumā pārkāpuma faktiskā ietekme ir tikai viens no elementiem, kurš – ja šādu ietekmi var noteikt – ļauj Komisijai palielināt naudas soda sākumsummu, kas pārsniedz minimālo iespējamo summu EUR 20 miljonu apmērā (iepriekš minētais spriedums lietā *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, 75. punkts).

84 Līdz ar to, ja Vispārējā tiesa būtu ņēmusi vērā attiecīgā pārkāpuma faktisko ietekmi uz tirgu – pieņemot, ka šī ietekme ir bijusi patiešām nosakāma, – tad tā to būtu darījusi tikai virspusēji. Turklāt, tā kā minētais pārkāpums pēc savas būtības ir sevišķi smags, tā faktiskās ietekmes ņemšana vērā būtu varējusi izraisīt tikai naudas soda palielinājumu. Tādējādi *Versalis* izvirzītais arguments ir neefektīvs (šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija, 75. punkts, kā arī lietā *Transcatab*/Komisija, 43. un 44. punkts).

85 Otrkārt, runājot par argumentu, kas attiecas uz to, ka Vispārējā tiesa "saprātīgi un loģiski" neesot spriedusi par būtiskiem faktoriem, kas ņemti vērā pārkāpuma smaguma novērtēšanai, jo tā neesot veikusi *Versalis* iesniegto datu pārbaudi, pati veikusi šo datu novērtējumu un izdarījusi no tiem secinājumus, kas no tiem izrietēja par naudas soda samazināšanas pieteikumu, atliek vien konstatēt, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 219.–233. punktā ir sniegusi detalizētu to faktoru izklāstu, kurus tā ņēma vērā, lai novērtētu pārkāpuma smagumu. Līdz ar to šis arguments nav pamatots. Tikai ar to, ka Vispārējā tiesa, īstenojot savu neierobežoto kompetenci, šajā ziņā apstiprināja arī vairākus Komisijas apstrīdētajā lēmumā veiktos novērtējuma elementus, nevar tikt atspēkots šis secinājums (šajā ziņā skat. 2012. gada 22. novembra spriedumu lietā C-89/11 P *E.ON Energie*/Komisija, 133. punkts).

86 Treškārt, runājot par argumentu, saskaņā ar kuru Vispārējā tiesa esot sagrozījusi faktus, jo tā pauda viedokli, ka nekas nedod pamatu uzskatīt, ka, attiecīgo tirgu "2001. gadā novērtējot ar summu "vismaz" EUR 550 miljonu apmērā", Komisija būtu pieļāvusi kļūdu, tas nav atbalstāms.

87 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka *Versalis* nav izdevies ne pierādīt, ka pārsūdzētā sprieduma 229. punktā minētais Vispārējās tiesas secinājums, saskaņā ar kuru "nekas nedod pamatu uzskatīt, ka kļūda, sakarā ar kuru [attiecīgā tirgus novērtējuma] summa būtu noteikta pārāk zemu, attiecībā uz [*Versalis*] būtu radījusi [nelabvēlīgas] sekas", ir nepareizs, ne arī pierādīt, ka šis secinājums nozīmē faktu sagrozīšanu.

88 Pats *Versalis* apelācijas sūdzības 64. punktā apstiprina, ka pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu rīcībā esošās tirgus daļas ietilpst to faktoru vidū, kuri, "iespējams", ir nozīmīgi pārkāpuma smaguma novērtēšanai. Tomēr Komisija, nosakot atšķirīgas naudas soda sākumsummas katram attiecīgajā pārkāpumā iesaistītajam uzņēmumam, apstrīdētā lēmuma preambulas 66. un 467. apsvērumā ir precīzi balstījusies nevis uz šo uzņēmumu rīcībā esošajām tirgus daļām, bet gan to realizētajiem BK un EPBK pārdošanas apjomiem. *Versalis* arguments, saskaņā ar kuru Komisija ir labojusi savu attiecīgā tirgus novērtējumu, kas ietverts apstrīdētajā lēmumā, salīdzinot ar to, kas minēts otrajā paziņojumā, līdz ar to ir neefektīvs.

89 Tādējādi, tā kā neviens no ceturtā pamata atbalstam izvirzītajiem argumentiem nav pamatots, šis pamats ir noraidāms.

Par piekto pamatu – Vispārējā tiesā izvirzītā divpadsmitā pamata noraidīšanu, pārkāpjot Savienības tiesības

Par piektā pamata pirmo daļu – kļūdu vērtējumā un nepietiekama un pretrunīga pamatojuma norādīšanu saistībā ar Komisijas veiktā reizināšanas koeficienta noteikšanas pamatojuma pietiekamo raksturu

– Lietas dalībnieku argumenti

90 *Versalis* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav atbilstoši ņēmusi vērā, ka Komisija nav sniegusi informāciju par visiem faktoriem, kas tai ļāva noteikt reizināšanas koeficientu 2 attiecībā uz sabiedrībām, kuras kontrolē *Eni SpA*, un šajā ziņā ir sniegusi nepietiekamu un pretrunīgu pamatojumu.

91 Vispārējā tiesa esot uzskatījusi, ka preventīvās iedarbības faktoru "nosaka, ņemot vērā vairākus apstākļus[, nevis] tikai konkrētā uzņēmuma īpašo situāciju", kā to esot nospriedusi arī Tiesa 2006. gada 29. jūnija sprieduma lietā C-289/04 P *Showa Denko*/Komisija (Krājums, I-5859. lpp.) 23. un 24. punktā. Tomēr Vispārējā tiesa esot pieļāvusi pretrunas, jo tā uzskatīja, ka Komisijas vērā ņemtais attiecīgo uzņēmumu visā pasaulē gūtais apgrozījums un to konkrētais apmērs bija pietiekami un ka "no apstrīdētā lēmuma neizriet[ēja], ka [..] Komisija būtu tieši izmantojusi citus apstākļus", lai gan vienlaicīgi pārsūdzētā sprieduma 249. un 250. punktā ir konstatēts, ka apstrīdētā lēmuma tekstā izmantotā vispārīgā frāze "šīs lietas apstākļi" nevarēja radīt pārpratumu attiecībā uz citu Komisijas vērā ņemto apstākļu pastāvēšanu.

92 *Versalis* apgalvo, ka, lai gan Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 250. punktā uzskatīja, ka "izteicienu "šīs lietas apstākļi" var[ēja] saprast kā tādu, kas [..] norāda uz attiecīgo uzņēmumu visā pasaulē gūto apgrozījumu un to konkrēto apmēru", tā šo apsvērumu nav tiesiski pietiekami pierādījusi. Šajā ziņā neesot nozīmes tam, ka Komisija šo apstākli esot apstiprinājusi tiesas sēdē.

93 Komisijas skatījumā pārsūdzētā sprieduma 250. punktā ietvertie Vispārējās tiesas apsvērumi ir skaidri un nevainojami. Neviens apstrīdētā lēmuma elements nenorādot uz to, ka Komisija būtu ņēmusi vērā citus apstākļus kā vien attiecīgo uzņēmumu visā pasaulē gūto apgrozījumu un to konkrēto apmēru.

– Tiesas vērtējums

94 Runājot, pirmkārt, par atsauci uz iepriekš minēto spriedumu lietā *Showa Denko*/Komisija, ir jāsecina, ka *Versalis* šo spriedumu ir izpratis kļūdaini. Tiesa, minētā sprieduma 23. punktā konstatējot, ka preventīvās iedarbības faktors tiek novērtēts, ņemot vērā apstākļu kopumu, nevis tikai attiecīgā uzņēmuma īpašo situāciju, atsaucās uz ģenerāladvokāta L. A. Hēlhuda [*L. A. Geelhoed*] šajā lietā sniegto secinājumu 53.–55. punktu, kuros viņš būtībā norādīja, ka reizināšanas koeficienta preventīvās iedarbības nodrošināšanai mērķis ir ne tikai "vispārējā preventīvā iedarbība" – tādas darbības izpratnē, kuras mērķis ir vispārēji atturēt visas sabiedrības no attiecīgā pārkāpuma izdarīšanas –, bet arī "īpašā preventīvā iedarbība", lai atturētu konkrēto atbildētāju no atkārtotas noteikumu pārkāpšanas nākotnē. Tādējādi šajā spriedumā Tiesa tikai apstiprināja, ka Komisijai savs novērtējums nav jāierobežo ar faktoriem, kas attiecas tikai uz attiecīgā uzņēmuma īpašo situāciju.

95 Līdz ar to Tiesa nav nospriedusi, ka Komisijai vai attiecīgajā gadījumā Vispārējai tiesai, nosakot reizināšanas koeficientu preventīvās iedarbības nodrošināšanai, katrā ziņā ir pienākums ņemt vērā citus faktorus kā vien attiecīgo uzņēmumu visā pasaulē gūto apgrozījumu un to konkrēto apmēru.

96 Otrkārt, šajā kontekstā ir jāsecina, ka Komisijas vērā ņemtie kritēriji, lai noteiktu reizināšanas koeficientu preventīvās iedarbības nodrošināšanai, proti, attiecīgo uzņēmumu konkrētais apmērs un to visā pasaulē gūtais apgrozījums, skaidri izriet no apstrīdētā lēmuma preambulas 474. un 475. apsvēruma. Tādējādi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 250. punktā pamatoti nosprieda, ka šo secinājumu nevar atspēkot tas, ka Komisija ir atsaukusies arī uz "šīs lietas apstākļiem", jo no apstrīdētā lēmuma neizriet, ka Komisija būtu skaidri norādījusi citus apstākļus nekā tos, kas jau minēti, un ka jēdziens "šīs lietas apstākļi" ir izprotams tādējādi, ka tas tieši attiecas uz attiecīgo uzņēmumu visā pasaulē gūto apgrozījumu un to konkrēto apmēru.

97 Runājot par ar reizināšanas koeficienta preventīvās iedarbības nodrošināšanai noteikšanai izmantoto kritēriju saistīto pamatojumu, ir jāsecina, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 242.–250. punktā detalizēti pamatoja savus apsvērumus šajā ziņā. Šajā pamatojumā nav nekādas pretrunas vai kļūdas tiesību piemērošanā, un tajā atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai skaidri un nepārprotami ir izklāstīta Vispārējās tiesas argumentācija, lai *Versalis* varētu uzzināt pieņemtā lēmuma pamatojumu un lai Tiesa varētu veikt savu tiesas kontroli (šajā ziņā skat. tostarp 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-202/07 P *France Télécom*/Komisija, Krājums, I-2369. lpp., 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

98 Līdz ar to piektā pamata pirmā daļa ir noraidāma kā nepamatota.

Par piektā pamata otro daļu – kļūdu vērtējumā un nepietiekama un pretrunīga pamatojuma norādīšanu saistībā ar Komisijas izdarīto vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu

– Lietas dalībnieku argumenti

99 *Versalis* apgalvo, ka, tā kā Komisija naudas soda aprēķināšanai ir izvēlējusies piemērot aritmētisko metodi, ja vien nepastāv skaidrs attaisnojums attiecībā uz visiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem, tai ir saistoši šai metodei raksturīgie noteikumi. Vispārējā tiesa savā 2004. gada 29. aprīļa spriedumā apvienotajās lietās T-236/01, T-239/01, no T-244/01 līdz T-246/01, T-251/01 un T-252/01 *Tokai Carbon* u.c./Komisija (*Recueil*, II-1181. lpp.) esot apstiprinājusi vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma esamību gadījumā, ja attiecībā uz vienu uzņēmumu tiek noteikts reizināšanas koeficients 1,25 un attiecībā uz citu uzņēmumu tiek noteikts reizināšanas koeficients 2,5, lai arī viena uzņēmuma apgrozījums bijis tikai divreiz lielāks nekā otra uzņēmuma apgrozījums. Šajā spriedumā tiekot skaidri pierādīta tiešas saiknes esamība starp apgrozījuma palielinājumu un reizināšanas koeficienta palielinājumu. Vispārējā tiesa pārsūdzētajā spriedumā šos principus esot noraidījusi.

100 Apelācijas sūdzības iesniedzēja skatījumā, ņemot vērā attiecīgajā pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu apgrozījumus, Vispārējai tiesai, lai nodrošinātu vienlīdzīgas attieksmes principa, kā arī samērīguma principa ievērošanu un vienlaicīgi izvairītos no lielāka reizināšanas koeficienta par 3 piemērošanas, *Bayer* būtu bijis jāpiemēro koeficients 1,25, nevis 1,5 un līdz ar to mazāks koeficients attiecībā uz visiem pārējiem ieinteresētajiem uzņēmumiem, proti, attiecībā uz *Dow* – koeficients 1,33; attiecībā uz *EniChem* – aptuveni koeficients 1,66 un attiecībā uz *Shell* – koeficients 3. Pārsūdzētā sprieduma 251. punktā ietvertais Vispārējās tiesas apgalvojums, saskaņā ar kuru "no apstrīdētā lēmuma izriet, ka *EniChem* piemērotais reizināšanas koeficients ir ticis aprēķināts, nevis pamatojoties uz *Shell* piemēroto reizināšanas koeficientu, bet gan uz *Dow* piemēroto koeficientu", esot neefektīvs, jo vienlīdzīgas attieksmes princips esot piemērojams visiem šīs aizliegtās vienošanās dalībniekiem.

101 Komisija uzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs nav pierādījis nevienu kļūdu tiesību piemērošanā, bet drīzāk ir piedāvājis alternatīvu aprēķina metodi, kuras rezultātā tam tiktu piemērots mazāks koeficients. Tiktāl, ciktāl šis lūgums attiecas arī uz naudas sodiem, kas noteikti citiem uzņēmumiem, tas esot noraidāms kā nepieņemams. Turklāt Komisija atsaucas arī uz 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-283/98 P *Mo och Domsjö*/Komisija (*Recueil*, I-9855. lpp., 47. punkts), saskaņā ar kuru Komisija, tikai mehāniski atsaucoties uz aritmētiskām formulām, nevar atteikties no tās izvērtēšanas pilnvarām. Izvēle nepiemērot lielākus koeficientus par 3, kam, kā šķiet, piekrīt arī *Versalis*, izraisa noteiktu reizināšanas koeficientu samazināšanos, salīdzinot ar uzņēmumu lielumu, proti, samazināšanos, kas apelācijas sūdzības iesniedzējam turklāt būtu ļoti labvēlīga.

– Tiesas vērtējums

102 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai reizināšanas faktora mērķis saistībā ar preventīvo iedarbību un šajā kontekstā uzņēmuma lieluma un kopējo resursu ņemšanu vērā ir panākt vēlamo iedarbību uz minēto uzņēmumu; sods nedrīkst būt niecīgs, salīdzinot ar tā finansiālajām iespējām (šajā ziņā skat. tostarp 2010. gada 17. jūnija spriedumu lietā C-413/08 P *Lafarge*/Komisija, Krājums, I-5361. lpp., 104. punkts, kā arī 2012. gada 7. februāra rīkojumu lietā C-421/11 P *Total* un *Elf Aquitaine*/Komisija, 82. punkts).

103 Tāpat atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Vispārējā tiesa savas neierobežotās kompetences ietvaros, tikai mehāniski izmantojot aritmētiskas aprēķina metodes, kas balstītas tikai uz attiecīgā uzņēmuma apgrozījumu, nevar atteikties no tās rīcības brīvības (šajā ziņā skat. tostarp iepriekš minēto spriedumu lietā *Mo och Domsjö*/Komisija, 47. punkts). Atbilstoša naudas soda noteikšana nedrīkst būt vienkāršs aritmētisks aprēķins, kas balstīts uz apgrozījumu (šajā ziņā skat. 1983. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique Diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 121. punkts, kā arī 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 243. punkts).

104 Lai aprēķinātu piemērojamo naudas sodu uzņēmumiem, kas ir bijuši aizliegtās vienošanās dalībnieki, atšķirīga attieksme pret attiecīgajiem uzņēmumiem tātad ietilpst Komisijai šajā jomā piešķirto pilnvaru īstenošanā. Savas rīcības brīvības ietvaros Komisijai ir jāindividualizē sods atbilstoši attiecīgo uzņēmumu rīcībai un attiecīgajām īpašībām, lai katrā atsevišķā gadījumā nodrošinātu, ka tiek pilnībā piemēroti ar konkurenci saistītie Savienības noteikumi (2009. gada 12. novembra spriedums lietā C-564/08 P *SGL Carbon*/Komisija, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

105 Pamatojoties uz šī sprieduma 102. punktā minēto judikatūru, Komisijai it īpaši ir jāraugās, lai sods nekļūtu "niecīgs", salīdzinot tostarp ar attiecīgo uzņēmumu finansiālajām iespējām, kas tomēr nenozīmē, ka uzņēmumam, kura apgrozījums, salīdzinot ar citu aizliegtās vienošanās dalībnieku apgrozījumu, ir īpaši liels, ir jānosaka naudas sods, kas ir palielināts strikti, ņemot vērā pastāvošo saikni starp tā apgrozījumu un citu attiecīgajā aizliegtajā vienošanās iesaistīto uzņēmumu apgrozījumu. Ja tas tā būtu, naudas sodiem, kas noteikti lielākajiem aizliegtās vienošanās uzņēmumiem un kas

palielināti atbilstoši šādai aritmētiskai metodei, noteikti varētu būt pietiekama preventīvā iedarbība, bet tie draudētu kļūt nesamērīgi, salīdzinot ar faktiski izdarītā pārkāpuma smagumu, tostarp gadījumā, kad, kā izskatāmajā lietā, pastāv būtiska atšķirība starp attiecīgo uzņēmumu apgrozījumiem.

106 Ņemot vērā šos apsvērumus, Vispārējai tiesai nevar pārmest, ka tā būtībā ir pārņēmusi Komisijas pieeju, kura attiecībā uz *Versalis* noteica reizināšanas koeficientu preventīvās iedarbības nodrošināšanai 2 un attiecībā uz *Shell* – 3; šīs pieejas mērķis ir nepiemērot nesamērīgus reizināšanas koeficientus preventīvās iedarbības nodrošināšanai lielākajiem uzņēmumiem, kuriem, pamatojoties tikai uz pastāvošo matemātisko saikni starp to apgrozījumiem un mazāka lieluma uzņēmumu apgrozījumiem, teorētiski varētu tikt piemēroti daudz lielāki reizināšanas koeficienti preventīvās iedarbības nodrošināšanai.

107 Lai gan *Versalis* šajā ziņā norāda, ka, tā kā Komisija naudas soda aprēķināšanai ir izvēlējusies piemērot aritmētisko metodi, tai ir saistoši šai metodei raksturīgie noteikumi, atliek konstatēt, ka izskatāmajā lietā Komisija šādu metodi nav izvēlējusies. Šis fakts, ko Komisija turklāt apstiprināja tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai, būtībā izriet no apstrīdētā lēmuma, kura preambulas 474. apsvērumā Komisija skaidri norādīja, ka pastāv būtiskas atšķirības starp attiecīgo uzņēmumu apgrozījumiem.

108 Runājot par apgalvoto Vispārējās tiesas pieļauto pamatojuma nepietiekamību, ir jākonstatē, ka tā pārsūdzētā sprieduma 251. punktā ir norādījusi visus nozīmīgos kritērijus reizināšanas koeficienta preventīvās iedarbības nodrošināšanai noteikšanai. Lai gan Vispārējā tiesa attiecībā uz apgalvoto nevienlīdzīgo attieksmi starp *Versalis* un *Shell* ir tikai konstatējusi, ka "*EniChem* piemērotais reizināšanas koeficients ir ticis aprēķināts, nevis pamatojoties uz *Shell* piemēroto reizināšanas koeficientu, bet gan uz *Dow* piemēroto koeficientu", šis konstatējums pats par sevi, protams, ir ļoti kodolīgs, bet tas ir lasāms kopā ar Vispārējās tiesas šajā pašā punktā sniegto precizējumu, saskaņā ar kuru Komisijai, "nosakot naudas soda summu, [..] ir rīcības brīvība un [..] tādēļ nav jāpiemēro precīza matemātiska formula".

109 Ņemot vērā šos pēdējos Vispārējās tiesas secinājumus, *Versalis* nevarēja rasties šaubas attiecībā uz būtiskajiem apsvērumiem, kas Vispārējai tiesai būtībā lika pārņemt Komisijas veikto preventīvās iedarbības faktora novērtējumu, jo, kā izriet no šī sprieduma 102.–106. punkta, šie apsvērumi ir izrādījušies pareizi. Līdz ar to šajā ziņā nevar tikt apstiprināta arī pārsūdzētā sprieduma pamatojuma nepietiekamība.

110 Līdz ar to apelācijas sūdzības piektā pamata otrā daļa ir uzskatāma par nepamatotu un šis pamats ir pilnībā jānoraida.

Par sesto pamatu – to, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi Savienības tiesību pārkāpumu, kā arī veikusi kļūdainu to piemērošanu un pārsūdzētajā spriedumā nav norādīts pamatojums tam, ka daži prasības pieteikuma šajā instancē pielikumi ir atzīti par nepieņemamiem

Lietas dalībnieku argumenti

111 *Versalis* būtībā uzskata, ka tā argumenta, kas attiecās uz apstrīdētā lēmuma 4.3. iedaļu ar nosaukumu "Aizliegtās vienošanās sanāksmes", kā nepieņemama noraidīšana ir balstīta uz formālu Vispārējās tiesas veiktu salīdzinājumu starp šī lēmuma daļu virsrakstiem un to daļu virsrakstiem, kas veido prasības pieteikuma pirmajā instancē "E iedaļu". Šī prasības pieteikuma 54.–56. punktā esot minēts un apkopots pēdējā minētā pielikumu saturs, un tādējādi arguments pietiekami skaidri izrietot no paša prasības pieteikuma teksta.

112 Turklāt minētajos pielikumos, kuru specifiskās daļas esot norādītas minētā prasības pieteikuma 61., 62., 64., 94. un 121. punktā, neesot ietverts neviens tiesību jautājuma arguments. Tātad Vispārējā tiesa kļūdaini esot nospriedusi, ka šajos pašos pielikumos norādītie apstākļi "neatbil[da] [..] Tiesas statūtu 21. pantā un [Vispārējās tiesas] Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktajām prasībām" un ka "Vispārējai tiesai [nebija] pienākuma pielikumos meklēt un identificēt pamatus un argumentus". Katrā ziņā šajā sakarā spriedumā neesot norādīts pamatojums.

113 Neesot nozīmīgi arī pārsūdzētā sprieduma 169. punktā norādītie apsvērumi, saskaņā ar kuriem *Versalis* nevarēja novērst nepilnības prasības pieteikumā, "replikas stadijā iesniedzot noteiktus faktiskus vai tiesiskus datus [..] un atsaucoties uz prasības pieteikuma pielikumiem [..] vai arī iesniedzot jaunus pielikumus replikai". Turpretī tā rezultātā, ka Vispārējā tiesa šos pielikumus ir atzinusi par nepieņemamiem, *Versalis* neesot bijis iespējams sev labvēlīgi izvirzīt būtiskus attaisnojošus apstākļus.

114 Komisijas skatījumā, runājot par attiecīgo pielikumu noraidīšanu, pārsūdzētais spriedums atbilst Vispārējās tiesas un Tiesas judikatūrai. Vispārējā tiesa esot rūpīgi pārbaudījusi visus pat īsumā un kopsavilkumā prasības pieteikumā izteiktos argumentus. Turpretī tā esot pamatoti noraidījusi vispārējo atsauci uz prasības pieteikuma 54.–56. punktā minētajiem pielikumiem, kā arī novēlotu apelācijas sūdzības iesniedzēja mēģinājumu novērst nepilnības prasības pieteikumā.

Tiesas vērtējums

115 Pirmām kārtām, kā to pārsūdzētā sprieduma 161. punktā darījusi Vispārējā tiesa, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas statūtu 21. pantu un Vispārējās tiesas Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunktu prasības pieteikumā ir jānorāda strīda priekšmets un kopsavilkums par izvirzītajiem pamatiem. Lai prasība būtu pieņemama, pamata faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, ar kuriem prasība pamatota, jāizriet – vismaz kopsavilkuma veidā un tomēr saskaņoti un saprotami – no paša prasības pieteikuma teksta. Kaut arī atsevišķos jautājumos prasības pieteikumu var pamatot un papildināt, atsaucoties uz tam pievienotajiem materiāliem, vispārēja atsauce uz citiem dokumentiem, pat ja tie ir pievienoti prasības pieteikumam, nevar kompensēt galveno juridisko argumentu, kam atbilstoši iepriekš minētajām tiesību normām ir jābūt ietvertiem prasības pieteikumā, neesamību. Kā to pārsūdzētā sprieduma 162. punktā uzsvērusi Vispārējā tiesa, analoģiskas prasības tiek izvirzītas tad, ja arguments ir izvirzīts kāda pamata pamatojumam.

116 Turpinājumā ir jākonstatē, ka Vispārējā tiesa, ņemot vērā tādējādi atgādināto noteikumu, argumentu saistībā ar apstrīdētā lēmuma 4.3. iedaļu ar nosaukumu "Aizliegtās vienošanās sanāksmes" noraidīja kā nepamatotu. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šis arguments tiesību un faktu ziņā ir izklāstīts tikai noteiktos prasības pieteikuma pielikumos.

117 Šajā ziņā vispirms ir jākonstatē, ka *Versalis* ar savu sesto pamatu, kā tas izriet no pēdējā minētā nosaukuma un no apelācijas sūdzības 98. punkta, apstrīd "noteiktu šajā instancē iesniegtā prasības pieteikuma pielikumu atzīšanu par nepieņemamiem". Tomēr Vispārējā tiesa par nepieņemamiem atzina nevis attiecīgos pielikumus, kā to apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzējs, bet gan argumentu, kurš bija ietverts tikai citu apstākļu starpā šajos pielikumos. Tātad šajā ziņā *Versalis* pārsūdzēto spriedumu ir izpratis nepareizi.

118 Tas, ka *Versalis* attiecīgo pārsūdzētā sprieduma daļu ir izpratis kļūdaini, ir apstiprināts ar, iespējams, maldinošo argumentu, kas ietverts apelācijas sūdzības 94. punktā, saskaņā ar kuru attiecīgā Vispārējās tiesas veiktā argumenta noraidīšana ir balstīta uz "formālu" salīdzinājumu starp apstrīdētā lēmuma daļu virsrakstiem un to daļu virsrakstiem, kas veido attiecīgo prasības pieteikuma pirmajā instancē iedaļu. Vispārējā tiesa šo argumentu noraidīja nevis tādēļ, ka tas nebija pareizi nosaukts, bet tādēļ, ka tas nebija pārņemts pašā prasības pieteikumā. Turklāt to, ka nosaukums, kas atbilst attiecīgajam argumentam, nebija ietverts pirmajā instancē iesniegtajā prasības pieteikumā, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 167. punktā norādīja tikai pakārtoti.

119 Visbeidzot, runājot par pirmajā instancē iesniegtā prasības pieteikuma 54.–56. punktu, kas atspoguļoti pārsūdzētā sprieduma 165. punktā, kā arī ar tiem saistītajām piezīmēm, ar kurām *Versalis* skatījumā esot norādīts un apkopots attiecīgo pielikumu saturs, ir jākonstatē, ka no šajos punktos un šajās piezīmēs minētajiem apsvērumiem nevar tikt izsecināts neviens specifisks tiesisks vai faktisks arguments. Vispārējās tiesas secinājums, saskaņā ar kuru būtiskie tiesiskie un faktiskie elementi, kas attiecas uz apstrīdētā lēmuma 4.3. iedaļu, nav pārņemti prasības pieteikumā, līdz ar to ir pamatots.

120 No tā izriet, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 170. punktā *Versalis* argumentu, kas attiecas uz apstrīdētā lēmuma 4.3. iedaļu, ir atzinusi par nepieņemamu, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā. Tādējādi apelācijas sūdzības sestais pamats ir noraidāms.

121 Līdz ar to, tā kā neviens no *Versalis* apelācijas sūdzības pamatojumam izvirzītajiem pamatiem nav pamatots, apelācijas sūdzība ir pilnībā noraidāma.

Par pretapelācijas sūdzību

Par iebildumu izbeigt lietu

122 Tiesas sēdes laikā *Versalis* izvirzīja iebildumu izbeigt lietu par Komisijas pretapelācijas sūdzību, jo tai vairs neesot intereses celt prasību. Pēc pārsūdzētā sprieduma pasludināšanas Komisija esot informējusi apelācijas sūdzības iesniedzēju par savu nodomu atsākt izmeklēšanu, ciktāl tā attiecas uz *Versalis* recidīvu, lai pieņemtu jaunu paziņojumu par iebildumiem.

123 Šis iebildums nav pamatots.

124 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka intereses celt prasību zaudēšana tiesvedības laikā principā neietekmē pieņemamību, bet var likt tiesai izbeigt lietu pirms sprieduma taisīšanas (šajā ziņā skat. 2009. gada 5. marta rīkojumu lietā C-183/08 P Komisija/*Provincia di Imperia*, 31. punkts).

125 Izskatāmajā lietā, kā Komisija pamatoti norādīja tiesas sēdē, tā tomēr ir saglabājusi savu interesi celt prasību, jo apstrīdētajā lēmumā *Versalis* uzliktais naudas sods, pieskaitot procentus kopš lēmuma pieņemšanas dienas, joprojām pastāvētu gadījumā, ja Tiesa Komisijas pretapelācijas sūdzību apmierinātu, kas tā nebūtu, ja Komisija pieņemtu jaunu lēmumu. Tādējādi šādā kontekstā Tiesa jau ir nospriedusi, ka tas, ka Komisija ir izstrādājusi regulas projektu, lai izpildītu Vispārējās tiesas nolēmumu, pats par sevi nenozīmē, ka Komisija ir zaudējusi jebkādu interesi iesniegt apelācijas sūdzību (šajā ziņā skat. 2002. gada 8. janvāra spriedumu lietā C-248/99 P Francija/*Monsanto* un Komisija, *Recueil*, I-1. lpp., 31. punkts).

126 Šādos apstākļos *Versalis* izvirzītais iebildums nevar tikt apmierināts.

Par vienīgo pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

127 Savas pretapelācijas pamatojumam Komisija izvirza vienu pamatu, kas attiecas uz LESD 296. panta, lasot to kopā ar LESD 101. pantu, pārkāpumu, procesuālo noteikumu pārkāpumiem, ar kuriem nodarīts kaitējums Komisijas interesēm, un sacīkstes principa pārkāpumu. Pārsūdzētajā spriedumā kļūdaini esot nospriests, ka apstrīdētajā lēmumā ir ietverti nepietiekami fakti, lai pierādītu atbildību pastiprinošo apstākli recidīva dēļ attiecībā pret *Eni SpA* un *Versalis*.

128 Vispirms Komisija atgādina, ka tā otrā paziņojuma 430. apsvērumā paziņoja par savu nodomu kā atbildību pastiprinošu apstākli ņemt vērā iepriekšējos jau konstatētos pārkāpumus un skaidri norādīja uz *Eni* līdzdalību pārkāpumos, kuri minēti Polipropilēna un *PVC II* lēmumos. *Versalis* neesot paudis savu viedokli šajā ziņā procedūras Komisijā ietvaros. Pirmo reizi savā prasības pieteikumā pirmajā instancē *Versalis* esot norādījis, pirmkārt, ka agrāko pārkāpumu izdarītājs un persona, kas piedalījusies šajā pārkāpumā, neesot tās pašas personas, attiecīgās darbības nozares esot saistītas ar atšķirīgām precēm un tirgiem un jau ir nodotas pirms minēto lēmumu pieņemšanas un, otrkārt, ka grupas uzņēmums, kas iesaistīts agrākajās konkurences lietās, esot *EniChem SpA*.

129 Turklāt *Versalis* nekad neesot apgalvojis, ka sodītās sabiedrības Polipropilēna un *PVC II* lēmumos nedarbojās "ENI grupas" vadībā. Komisija uzskata, ka šajos lēmumos, ja tā būtu vēlējusies, tā būtu varējusi uzlikt naudas sodu tam pašam mātesuzņēmumam, proti, *Eni SpA*, kas esot pilnībā kontrolējis minēto lēmumu adresātes sabiedrības *EniChem SpA* un *Anic SpA*. Vispārējā tiesa savā 2003. gada 30. septembra spriedumā lietā T-203/01 *Michelin*/Komisija (*Recueil*, II-4071. lpp.) esot apstiprinājusi, ka Komisija šādos apstākļos pamatoti var uzskatīt, ka tas pats uzņēmums ir ticis sodīts par tāda paša veida pārkāpumu.

130 Vispārējā tiesa neesot lietas dalībniekiem uzdevusi rakstveida jautājumus par recidīvu un neesot lūgusi sniegt faktu paskaidrojumus tiesas sēdes laikā. Tātad pārsūdzētajā spriedumā pilnīgi negaidīti esot daļēji atcelts apstrīdētais lēmums, pamatojoties uz apgalvoto pamatojuma nenorādīšanu. Līdz ar to pārsūdzētajā spriedumā esot pārkāpts LESD 296. pants, lasot to kopā ar LESD 101. pantu. Vispārējā tiesa kļūdaini esot noteikusi pienākuma norādīt pamatojumu priekšmetu un apjomu. Turklāt atbilstoši Komisijas uzskatam Vispārējās tiesas pieejai esot raksturīgs smags sacīkstes principa pārkāpums un līdz ar to procesuālo noteikumu pārkāpums, ar kuru nodarīts kaitējums tās interesēm.

131 Komisija uzsver, ka tiesību akta pamatojums ir jāizvērtē, ņemot vērā tostarp tā kontekstu. Tiesa sava 2004. gada 22. jūnija sprieduma lietā C-42/01 Portugāle/Komisija (Krājums, I-6079. lpp.) 66. punktā esot atzinusi par pietiekamu pamatojumu kopsavilkuma veidā lēmumā, kas pieņemts tā adresātam labi zināmā kontekstā. Turklāt atbilstoši Komisijas uzskatam Vispārējai tiesai būtu bijis jādod Komisijai iespēja paskaidrot un precizēt savu pamatojumu, kā Vispārējā tiesa to darīja lietā, kurā pasludināts Vispārējās tiesas 2012. gada 13. decembra spriedums T-103/08 *Versalis* un *Eni*/Komisija.

132 Visbeidzot, atbilstoši Komisijas uzskatam apstrīdētā lēmuma preambulas 366.–373. apsvērumā skaidri esot pierādīta pēctecības esamība starp uzņēmumu, kas bija *PVC II* lēmuma adresāts, un uzņēmumu, kas bija iesaistīts attiecīgajā pārkāpumā šajā lietā. Līdz ar to Komisija izvirza prasījumu atcelt pārsūdzēto spriedumu tiktāl, ciktāl Vispārējā tiesa daļēji atcēla apstrīdēto lēmumu attiecībā uz recidīva konstatāciju gan saistībā ar Polipropilēna lēmumu, gan saistībā ar *PVC II* lēmumu, un katrā ziņā tiktāl, ciktāl Vispārējās tiesas veiktā minētā lēmuma atcelšana attiecas uz recidīva situāciju saistībā ar *PVC II* lēmumu.

133 *Versalis* atbild, pirmkārt, ka Komisijas argumentiem, kas attiecas tostarp uz lietu, kurā pasludināts iepriekš minētais spriedums *Versalis* un *Eni*/Komisija, ir tīri faktisks raksturs. Šie argumenti neesot bijuši ietverti ne apstrīdētajā lēmumā, ne dokumentos, kurus Komisija iesniedza Vispārējā tiesā, un tātad tie esot nepieņemami.

134 Otrkārt, apelācijas sūdzības iesniedzējs norāda, ka tas ir izveidots 1989. gadā, proti, vairākus gadus pēc to darbību izbeigšanas, par kurām noteikts sods Polipropilēna lēmumā un *PVC II* lēmumā, un pēc tam, kad attiecīgās darbības nodotas trešām sabiedrībām vai kad šīs darbības ir pārceltas uz kopīgiem uzņēmumiem. Tātad nepastāvot nekāda saimnieciskā un funkcionālā pēctecība starp minētajām darbībām un darbībām, ko 2002. gada 1. janvārī apelācijas sūdzības iesniedzējam nodeva sabiedrība ar nosaukumu "EniChem SpA", kas neesot *PVC II* lēmumā minētā sabiedrība *EniChem SpA*. Grupas mātesuzņēmums laikposmā, kas bija iepriekš minēto lēmumu priekšmets, esot bijis *Ente Nazionale Idrocarburi*, proti, valsts iestāde, nevis *Eni SpA*.

135 Treškārt, *Versalis* norāda, ka tas, ka Komisija ir izvirzījusi vienkārši teorētisku iespējamību par savulaik šī mātesuzņēmuma vainojamību pārkāpumos, kas bija Polipropilēna lēmuma un *PVC II* lēmuma priekšmets, radītu neatspēkojamu prezumpciju saistībā ar mātesuzņēmuma atbildību par tam pilnībā piederoša meitasuzņēmuma agrāko rīcību. Turklāt Komisijai saskaņā ar Komisijas šo lēmumu pieņemšanas brīdī piemēroto kritēriju esot bijis jāpierāda, ka attiecīgajam mātesuzņēmumam bija noteicoša ietekme pār *Anic SpA* un *EniChem SpA*, ko tā nav izdarījusi ne šajos lēmumos, ne apstrīdētajā lēmumā.

136 Turklāt *Eni SpA* neesot ticis uzskatīts par atbildīgu par *Anic SpA* un *EniChem SpA* rīcību iepriekš minēto lēmumu pieņemšanas brīdī, un tātad tas šajā ziņā nekad nav ticis uzklausīts.

137 Ceturtkārt, runājot par tā attieksmi un *Eni SpA* attieksmi administratīvās procedūras ietvaros, *Versalis* norāda, ka it īpaši uzklausīšanas laikā tas tomēr ir apstrīdējis vainojamību recidīvā. Katrā ziņā tam neesot bijis pienākuma izteikt apsvērumus par otro paziņojumu. Iepriekš minētais spriedums lietā Portugāle/Komisija šajā kontekstā neesot nozīmīgs, jo Tiesa šajā spriedumā ir apstiprinājusi Komisijas iespēju sniegt pamatojumu kopsavilkuma veidā tikai tad, ja tas attiecas uz jautājumiem, par kuriem pretējā puse nav sniegusi norādes, neraugoties uz skaidru pienākumu šajā ziņā. Izskatāmajā lietā šāda pienākuma neesot bijis.

138 Piektkārt, runājot par apgalvoto sacīkstes principa pārkāpumu, *Versalis* norāda, ka tā argumenti nav iesniegti novēloti un ka nepilnība, par kuru Vispārējā tiesa ir noteikusi sodu, attiecās uz pamatojumu pēc būtības, lai gan no tās nebija iespējams izvairīties tiesvedībā tiesā. Katrā ziņā lēmuma pamatojums ieinteresētajai personai esot jāpaziņo vienlaicīgi ar nelabvēlīgo lēmumu un tas nevarot tikt papildināts tiesvedības Savienības tiesā laikā. Līdz ar to Komisijas izvirzītais arguments esot nepamatots.

Tiesas vērtējums

139 Vispirms ir jāatgādina, ka LESD 296. pantā prasītajam pamatojumam ir jābūt pielāgotam atbilstoši attiecīgā akta raksturam un tajā ir skaidri un nepārprotami jābūt norādītai aktu sagatavojušās iestādes argumentācijai, lai ļautu ieinteresētajām personām uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt kontroli (skat. 2012. gada 19. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-628/10 P un C-14/11 P *Alliance One International* un *Standard Commercial Tobacco*/Komisija un Komisija/*Alliance One International* u.c., 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

140 Tādējādi saistībā ar individuālu lēmumu no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka pienākuma pamatot šādu lēmumu mērķis – papildus tam, ka tas ļauj tiesai īstenot kontroli, – ir sniegt ieinteresētajai personai pietiekamu norādi, lai tā saprastu, vai lēmumā, iespējams, nav pieļauta kļūda, kas ļauj apstrīdēt tā likumību (iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Alliance One International* un *Standard Commercial Tobacco*/Komisija un Komisija/*Alliance One International* u.c., 73. punkts un tajā minētā judikatūra).

141 Tādējādi pamatojums ieinteresētajai personai principā ir jāpaziņo vienlaicīgi ar tai nelabvēlīgo lēmumu. Pamatojuma trūkums nevar tikt novērsts tā, ka ieinteresētā persona par lēmuma pamatojumu iepazīstas Savienības tiesās notiekošas tiesvedības laikā (skat. tostarp iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Alliance One International* un *Standard Commercial Tobacco*/Komisija un Komisija/*Alliance One International* u.c., 74. punkts un tajā minētā judikatūra).

142 No tā izriet, ka Komisijai, uzliekot naudas sodu sabiedrībai par ar konkurenci saistīto Savienības tiesību normu pārkāpumu un piemērojot naudas soda aprēķināšanai reizināšanas koeficientu, lai ņemtu vērā, ka šī pati sabiedrība jau agrāk bijusi iesaistīta konkurences tiesību normu pārkāpumā, tai kopā ar minēto naudas sodu uzliekošo lēmumu ir jāsniedz izklāsts, kas Savienības tiesām, kā arī šai sabiedrībai

ļauj izprast, kādā statusā un kādā mērā tā ir bijusi iesaistīta agrākā pārkāpumā. Tostarp, ja Komisija uzskata, ka minētā sabiedrība ir bijusi lēmuma, kas attiecas uz agrāku pārkāpumu, adresāta uzņēmuma daļa, Komisijai šis apgalvojums ir tiesiski pietiekami jāpamato.

143 Izskatāmajā lietā ir jāatgādina, ka Komisija otrā paziņojuma 430. apsvērumā norādīja, ka tā ņems vērā agrākos līdzīgu pārkāpumu konstatējumus, šajā ziņā atsaucoties uz Polipropilēna un *PVC II* lēmumiem un norādot, ka "ENI" ir bijis "iesaistīts" šajos lēmumos. Būtībā tas pats konstatējums kopsavilkumā ir atrodams apstrīdētā lēmuma preambulas 487. apsvērumā, kurā Komisija turklāt norāda, ka *Enichem* jau ir bijis minēto lēmumu adresāts. Turklāt apstrīdētā lēmuma preambulas 488. apsvērums var tikt izprasts tādējādi, ka, pēc Komisijas domām, viens un tas pats uzņēmums LESD 101. panta izpratnē ir to pārkāpumu izdarītājs, kas ir Polipropilēna un *PVC II* lēmumu un apstrīdētajā lēmumā konstatētā pārkāpuma priekšmets.

144 Tā kā Polipropilēna lēmums bija adresēts tostarp *Anic SpA* un *PVC II* lēmums – tostarp *Enichem SpA*, ir jākonstatē, ka apstrīdētajā lēmumā ietvertās un šī sprieduma iepriekšējā punktā atgādinātās norādes nekādi neļauj izprast, kādā statusā un kādā mērā *Versalis*, kurš nav ne Polipropilēna lēmuma, ne arī *PVC II* lēmuma adresāts, būtu bijis iesaistīts šajos lēmumos.

145 Lai gan Komisija norāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 366.–373. apsvērumā ir ietverts precīzs visu notikumu attiecībā uz *EniChem* apraksts, tomēr, kā to pārsūdzētā sprieduma 299. punktā pamatoti konstatējusi Vispārējā tiesa, šie elementi attiecas tikai uz izmaiņām, kas *Eni* grupas iekšienē notikušas no 1996. gada 20. maija līdz 2002. gada 28. novembrim. Tomēr minētie apsvērumi neietver nevienu precizējumu attiecībā uz sabiedrībām, kas ir uzņēmumi, kam adresēti Polipropilēna un *PVC II* lēmumi, tajos nav norādīts, vai šīs sabiedrības ir identiskas tām, kas minētas apstrīdētajā lēmumā, ko *Versalis* apstrīd, un tie neattiecas arī uz iespējamām izmaiņām šajā kontekstā, kas notikušas starp Polipropilēna lēmuma pieņemšanas datumu, proti, 1986. gada 23. aprīli, kā arī *PVC II* lēmuma pieņemšanas datumu, proti, 1994. gada 27. jūliju, un apstrīdētajā lēmumā konstatētā pārkāpuma sākumu, proti, 1996. gada 20. maiju.

146 No tā izriet, ka apstrīdētais lēmums šajā ziņā nav pamatots pietiekami.

147 Runājot par apgalvoto sacīkstes principa pārkāpumu, kas izraisījis tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, no šī sprieduma 141. punktā minētās judikatūras izriet, ka Komisijai bija jāsniedz pietiekams apstrīdētā lēmuma pieņemšanas pamatojums. Tātad nav redzams, ka, ja nebūtu jebkāda apgalvotā sacīkstes principa pārkāpuma, Komisija Vispārējai tiesai būtu varējusi sniegt plašāku informāciju, kas būtu varējusi jebkādi ietekmēt tajā konkrētā izskatāmā strīda atrisinājumu.

148 Runājot par argumentu, saskaņā ar kuru *Versalis* vai *Eni SpA* procedūras Komisijā laikā nav norādījuši, ka, pirmkārt, Polipropilēna un *PVC II* lēmumu un, otrkārt, apstrīdētā lēmuma adresāti nebija tās pašas personas, pietiek atgādināt, ka nevienā Savienības tiesību normā nav noteikts, ka paziņojuma par iebildumiem adresātam administratīvās procedūras laikā būtu jāapstrīd dažādi šajā paziņojumā iekļautie tiesiskie vai faktiskie apstākļi.

149 Šādos apstākļos Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, nospriežot, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā nav sniegusi pietiekami daudz sīki izklāstītu un precīzu ziņu, kas varētu pamatot apgalvojumu, ka viens un tas pats "uzņēmums" LESD 101. panta izpratnē atkārtoti ir īstenojis pārkāpjošu rīcību, un līdz ar to atceļot apstrīdētā lēmuma 2. panta c) punktu, ciktāl tajā *Versalis* uzliktais naudas sods bija noteikts EUR 272,25 miljonu apmērā.

150 Tādējādi, tā kā Komisijas savas pretapelācijas sūdzības pamatojumam izvirzītais vienīgais pamats nav pamatots, tas ir noraidāms.

Par tiesāšanās izdevumiem

151 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktam, ja apelācijas sūdzība nav pamatota, tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Atbilstoši šī reglamenta 138. panta 1. punktam, kas apelācijas tiesvedībai piemērojams saskaņā ar šī paša reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

152 Attiecībā uz pamata apelācijas sūdzību, tā kā Komisija ir prasījusi piespriest *Versalis* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tam spriedums ir nelabvēlīgs, tam ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

153 Attiecībā uz pretapelācijas sūdzību, tā kā *Versalis* ir prasījis piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību noraidīt;

2) *Versalis SpA* atlīdzina tiesāšanās izdevumus, kas saistīti ar pamata apelācijas sūdzību;

3) Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus, kas saistīti ar pretapelācijas sūdzību.

[Paraksti]